

2014

ОВО ЈЕ

РЕПУБЛИЧКИ ЗАВОД ЗА СТАТИСТИКУ
REPUBLIKA SRPSKA INSTITUTE OF STATISTICS

РЕПУБЛИКА СРПСКА

ОВО ЈЕ РЕПУБЛИКА СРПСКА 2014

Друго, измијењено издање

Бања Лука
децембар 2014.

ISSN 2232-7304
UDC 311 (497.6 Republika Srpska)

Главни уредник:

Велимир Савић

Редакциони одбор:

Др Радмила Чичковић, Велимир Савић, Богдана Радић, Јелена Ђокић, Владан Сибиновић

Начелник Одјељења за израду публикационих база података и статистичких публикација:

Владан Сибиновић

Припрема материјала:

Статистичка одјељења, Велимир Савић

Техничка припрема текста, дизајн и прелом:

Владан Сибиновић

Лектор:

Далибор Смиљић

Корице:

Никола Савић

Одговара:

Др Радмила Чичковић, директор

Штампа:

Примапром, Бања Лука

За штампарiju:

Душко Врховац

Тираж:

130

ПРЕГОВОР

Поштовани читаоци,

Када смо припремали, ово, седмо издање наше годишње публикације „Ово је Република Српска“ и одлучили да је „проткамо“ дивним змијањским везом - традиционалним мотивом на народним ношњама у змијањском крају, доносећи пригодан текст о томе, још нисмо знали да ће овај вез из Републике Српске одлуком Организације Уједињених нација – UNESCO-а да постане дио културне баштине и заштићено добро човјечанства.

Будући да се то у међувремену и десило, осим поноса, радује нас да је и Републички завод за статистику у прилици да овом публикацијом симболично ода признање таквом, изузетном народном стваралаштву, које истовремено представља и духовну и културолошку вриједност.

Имајући у виду да је „Ово је Република Српска“, издање које је намијењено и за популаризацију статистике, одлучили смо да ово издање учинимо још занимљивијим и прилагодимо га што ширем кругу корисника. Стога смо изабрали кратке, али истовремено и бројне и прегледне статистичке податке о Републици Српској да их прикажемо на сликовит, и надамо се, занимљив начин, доносећи у сваком поглављу изузетне мисли и сентенце наших, али и свјетских великана, као и народне изреке. Притом, све су те мудрости и размишљања у блиској вези са темом коју поглавље обрађује.

Такав, интернационализован приступ има јасну сврху, јер је ова публикација као посебно издање доступна и на енглеском језику, а оба издања могу се бесплатно преузети са интернет странице Републичког завода за статистику.

Осим што смо прешли и на већи, прегледнији формат папира при штампању публикације, ово издање смо обогатили још једним поглављем – Структурне пословне статистике.

Читаоци ће свакако, добити потпунији поглед на Републику Српску и због поређења статистичких података са подацима из земаља окружења.

Овим путем захваљујем свима који су учествовали у припреми и изради ове публикације, а корисницима на приједлозима за квалитетнији садржај овогодишњег издања.

Бања Лука, децембар 2014. године

Др Радмила Чичковић,
директор Републичког завода за статистику

„Љепше ствари нема на свијету него лице пуно веселости.“

Петар Петровић Његош

Често се међу статистичарима чује изрека - „статистика не познаје лица“. То је стога што статистика у крајњем резултату не посматра појединца него појаву, и то масовну, њена обиљежја и њене варијације. Ипак, из другог угла гледано, ситуација је потпуно другачија - статистика заправо почива на прикупљању информација коју јој управо дају лица - и физичка и правна. Зато статистика добро познаје лица, али их и чува од препознавања, док је лице статистике, кад је Завод у питању, увијек отворено и за посматрање и за проучавање.

И намјерном, и случајном, а и знатижељном кориснику или читаоцу у страницама које слиједе управо откривамо једно лијепо лице, лице Републике Српске. Иако је младо, јер тек су му двадесет двије године, оно је и дубокоумно од бурне прошлости – а прошлост треба поштовати, јер је то пут којим путује искуство. У то лице се треба загледати, треба га упознати и прочитати, јер оно има и своје стазе, лица и предјеле, баш онако како је Андрић у путописима писао, враћајући се увијек оној својој, вишеградској стази. И та стаза је црта овог лица, једнако онако како је то класје у Семберији, јеле и оморике на Романији, Рајска долина на Јахорини, језера на Зеленгори, сунце над виноградима у Херцеговини, вода на Чемерну, брзаци Врбаса и још безброј слика - ма сваки кутак Републике Српске.

То лице, лице које у себи носи лица својих житеља, вриједи упознати.

То је први корак ка љубави или пријатељству.

Главни уредник:
Велимир Савић

ВОДИЧ ЗА КОРИСНИКЕ

Поштовани корисници,

Ова публикација намијењена је широком кругу корисника и даје основне показатеље стања и промјена економског и друштвеног живота Републике Српске.

За податке у табелама и графиконима испод којих није наведен извор података, извор представљају редовне статистичке активности које спроводи Републички завод за статистику.

За табеле и графиконе који приказују податке прикупљене и обрађене од стране других овлашћених органа и организација, извор података је увијек наведен испод табеле, односно графикана.

Због боље прегледности, подаци у неким табелама и графиконима исказани су у већим јединицама мјере (хиљаде, милиони), а усљед заокруживања, укупни износи не слажу се увијек са збиром података за појединачне категорије.

Подаци који се дају по одређеним нивоима класификације дјелатности, исказани су према КД БиХ 2010, која садржајно и структурно у потпуности одговара ЕУ Статистичкој класификацији дјелатности NACE Rev.2. Прерачун података на КД БиХ 2010 је извршен за период 2005–2010. година. Прикупљање и обрада података за 2011. и 2012. годину се директно заснивала на КД БиХ 2010.

Напомена: У поглављима у којима су табеларно приказани подаци у вези са КД БиХ, подручја класификације дјелатности су приказана словним ознакама по енглеском алфавету, у складу са међународним означавањем, а пуно објашњење наведених ознака дато је већ на почетку публикације у поглављу „Подручја дјелатности”.

Приликом коришћења података из ове публикације, молимо вас да наведете извор (Републички завод за статистику Републике Српске и назив публикације).

САДРЖАЈ

	Предговор	3
	Ријеч уредника	4
	Водич за кориснике	5
	Знакови и скраћенице	7
	Подручја дјелатности	8
1	Општи подаци	9
2	Географски и метеоролошки подаци	10
3	Регистар пословних субјеката	16
4	Становништво	18
5	Плате	21
6	Тржиште рада	23
7	Бруто домаћи производ	28
8	Животни стандард и сиромаштво	32
9	Инвестиције	35
10	Структурне пословне статистике	38
11	Цијене	42
12	Пољопривреда	45
13	Шумарство	51
14	Животна средина	54
15	Индустрија	57
16	Енергетика	61
17	Грађевинарство	66
18	Спољна трговина	68
19	Дистрибутивна трговина	71
20	Угоститељство	73
21	Туризам	75
22	Саобраћај и везе	76
23	Образовање	80
24	Култура и умјетност	88
25	Здравље	91
26	Здравствено, пензијско и инвалидско осигурање	93
27	Социјална заштита	95
28	Истраживање и развој	103
29	Криминалитет	108
	Змијањски вез	112

ЗНАКОВИ И СКРАЋЕНИЦЕ

-	нема појаве
...	не располаже се податком
0	податак је мањи од 0,5 од дате јединице мјере
Ø	просјек
()	податак је мање поуздан - коефицијент варијације (CV) мањи од 0,2 а једнак или већи од 0,1 или изражено у процентима $10\% \leq CV < 20\%$
(())	податак је непоуздан - коефицијент варијације (CV) мањи од 0,3 а једнак или већи од 0,2 или изражено у процентима $20\% \leq CV < 30\%$
*	податак је екстремно непоуздан - коефицијент варијације (CV) једнак или већи од 0,3 или изражено у процентима $CV \geq 30\%$
:	подаци су статистички непоуздани (до 20 појава)
*	исправљен податак
***	повјерљив податак
1)	ознака за напомену у табели
°C	степен целзијуса
m	метар
m ²	квадратни метар
m ³	кубни метар
km	километар
km ²	квадратни километар
м.н.в.	метара надморске висине
ha	хектар
t	тона
kW	киловат
GWh	гигават час
хиљ.	хиљаду
мил.	милион
ком.	комад
Sm ³	стандардни метар кубни гаса
АПД	Анкета о потрошњи домаћинства
АРС	Анкета о радној снази
БДП	Бруто домаћи производ
COICOP	Класификација личне потрошње према намени
ISCED	Међународна стандардна класификација образовања
NACE Rev. 2	Европска класификација дјелатности
КМ	конвертибилна марка
КД	Класификација дјелатности

ПОДРУЧЈА ДЈЕЛАТНОСТИ¹⁾

A	Пољопривреда, шумарство и риболов
B	Вађење руда и камена
C	Прерађивачка индустрија
D	Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација
E	Снабдијевање водом, канализација, управљање отпадом и дјелатности санације (ремедијације) животне средине
F	Грађевинарство
G	Трговина на велико и на мало; поправка моторних возила и мотоцикала
H	Саобраћај и складиштење
I	Дјелатност пружања смјештаја, припреме и послуживања хране; хотелијерство и угоститељство
J	Информације и комуникације
K	Финансијске дјелатности и дјелатности осигурања
L	Пословање некретнинама
M	Стручне, научне и техничке дјелатности
N	Административне и помоћне услужне дјелатности
O	Јавна управа и одбрана; обавезно социјално осигурање
P	Образовање
Q	Дјелатности здравствене заштите и социјалног рада
R	Умјетност, забава и рекреација
S	Остале услужне дјелатности
T	Дјелатности домаћинства као послодаваца; дјелатности домаћинства која производе различиту робу и обављају различите услуге за сопствену употребу
U	Дјелатности екстериторијалних организација и органа

¹⁾ Према Уредби о класификацији дјелатности Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 8/14).

1 - ОПШТИ ПОДАЦИ

Република Српска је проглашена 9. јануара 1992. године, а као државни ентитет Босне и Херцеговине верификована је Дејтонским мировним споразумом и потписивањем мира у Паризу, 14. децембра 1995. године. Република Српска је данас парламентарна република са ограниченим међународним субјективитетом. Највећи град Републике Српске је Бања Лука која представља административни, привредни и културни центар Републике Српске.

Назив Република Српска	
Симболи	амблем
	застава
Службени језици	
језик српског народа, језик бошњачког народа, језик хрватског народа	
Службена писма	
ћирилица, латиница	
Становништво (2013. година, процјена)	
1 425 549	
Површина ¹⁾	
24 641 km ²	
Територијално уређење	општине 58
	градови 6
Монета	
Конвертибилна марка (KM)	
Међународна банкарска шифра (ISO code)	
BAM	

¹⁾ Привремени податак о површини Републике Српске који не укључује дио Брчко дистрикта.
Извор: Републичка управа за геодетске и имовинско-правне послове

2 – ГЕОГРАФСКИ И МЕТЕОРОЛОШКИ ПОДАЦИ

„Без обзира гдје ишао, без обзира на вријеме, увијек носи своје сунце са собом.“
Ентони ди Анђело

Географски положај Републике Српске

Територија Републике Српске налази се између 42°33' и 45°17' сјеверне географске ширине и 16°12' и 19°38' источне географске дужине, односно захвата сјеверни и источни дио геопростора Босне и Херцеговине. Република Српска има површину од 24 641 km².

Република Српска спада у групу континенталних простора – нема излаз на море и смјештена је на контакту двију великих природно-географских и друштвено-економских регионалних цјелина – панонске и медитеранске.

Према територијалној организацији територију Републике Српске чине шест градова: Град Бања Лука, Град Источно Сарајево, Град Приједор, Град Добој, Град Бијељина и Град Требиње као и 58 општина. Град Бања Лука, Град Приједор, Град Добој, Град Бијељина и Град Требиње у свом саставу немају општине, а подручје Града Источно Сарајево чине подручја општина: Источна Илиџа, Источно Ново Сарајево, Пале, Соколац, Источни Стари Град и Трново. Град Бања Лука је највећи град Републике Српске и представља административни, привредни и културни центар Републике Српске.

2.1. ГЕОГРАФСKE KOOPДИНАТЕ KPAЈЊИХ ТАЧАКА

	Сјеверна географска ширина	Источна географска дужина ¹⁾	Општина	Насељено мјесто
Сјевер	45° 16' 36"	16° 56' 08"	Козарска Дубица	Доња Градина – Општина Козарска Дубица
Југ	42° 33' 18"	18° 26' 45"	Требиње	Подштитровник – Општина Требиње
Исток	44° 02' 59"	19° 37' 44"	Братунац	Жлијебац – Општина Братунац
Запад	44° 56' 52"	16° 12' 18"	Крупа на Уни	Средњи Бушевић – Општина Крупа на Уни

¹⁾ по Гриничу

Републику Српску пресијецају виталне комуникационе везе

У саобраћајно-географском смислу положај Републике Српске је од посебног значаја. То се првенствено односи на меридијански правац који ријечним долинама Босне и Неретве, пресијецајући динарски планински комплекс, повезује средњоевропску и медитеранску макрорегију. Ништа мањег значаја није ни упоредни правац који повезује Републику Српску са централнобалканским и западноевропским простором. Значајан је и излаз Републике Српске на ријеку Саву којом се веже на европску ријечну саобраћајницу Рајна – Мајна – Дунав.

Природна обиљежја Републике Српске

Сложена и занимљива природна обиљежја Републике Српске су резултат припадности различитим природно-географским цјелинама и њиховој геоморфолошкој еволуцији.

У сјеверном перипанонском дијелу брежуљкасти терени, изграђени од кенозојских наслага, постепено се спуштају у равничарске просторе са алувијалним заравнима и ријечним терасама што уједно чини и најплоднији дио Републике Српске. На том простору издиже се само неколико усамљених планина – Козара, Просара, Мотајица, Вучијак, Озрен и Требовац, те крајњи сјеверо-источни огранци Мајевице. Према југу, равничарски простор преко брежуљкастог терена прелази у планинско подручје које заузима и највећи дио површине Републике Српске. Највиши планински врх на територији Републике Српске је Маглић, који се налази на 2 386 m надморске висине на истоименој планини.

Највеће ријеке Републике Српске су Дрина (305 km), Сава (202 km) и Врбас (117 km) које припадају црноморском ријечном сливу. Све воде јужно од планинског превоја Чемерно, на подручју Источне Херцеговине, припадају јадранском ријечном сливу (Требишњица, Неретва). Веће ријеке у Републици Српској су још и Босна и Требишњица. Највеће језеро Републике Српске је Билећко језеро (на Требишњици), површине 27,064 km², које је уједно и највеће вјештачко језеро на Балканском полуострву. Највеће природно језеро је Штиринско (на Зеленгори) површине 0,129 km².

2.2. НАЈВИШЕ ПЛАНИНЕ И ПЛАНИНСКИ ВРХОВИ

Планина	Врх	Надморска висина, m
Маглић	Маглић	2 386
Волујак	Волујак	2 336
Лелија	Велика Лелија	2 032
Зеленгора	Брегоч	2 014
Клековача	Клековача	1 961
Црвањ	Зимомор	1 920
Јахорина	Огорјелица	1 916
Виторог	Велики Виторог	1 906
Требова планина	Велика Кошута	1 872
Бјеласница (Гатачка)	Бјеласница	1 867
Снијежница	Снијежница	1 787
Баба	Ђед	1 735
Вучево (Површ)	Живањ	1 696
Вучево	Жрвањ	1 696
Романија	Велики Лупоглав	1 652
Требевић	Требевић	1 629
Јавор	Велики Жеп	1 537

Извор: Природно-математички факултет Бања Лука, Катедра за физичку географију

2.3. НАЈДУЖЕ РИЈЕКЕ

Ријеке	Дужина тока, km	
	укупно	у Републици Српској
Дрина	341,0	305,0
Сава	945,0	202,0
Врбас	249,9	117,0
Врбања	95,4	95,4
Сана	157,7	85,0
Уна	212,5	82,0
Укрина	80,9	80,9
Босна	279,4	79,0

Извор: Јавна установа „Воде Српске“, Бијељина

2 – ГЕОГРАФСКИ И МЕТЕОРОЛОШКИ ПОДАЦИ**2.4. НАЈВЕЋА ЈЕЗЕРА И РИБЊАЦИ**

	Површина, km ²	Надморска висина, m	Највећа дубина, m	Запремина воде, мил. m ³
ВЈЕШТАЧКА ЈЕЗЕРА				
Билећко (на Требишњици)	27,064	400	104,0	1 280,0
Перућачко (на Дрини)	12,401	290	70,0	355,0
Зворничко (на Дрини)	8,876	140	28,0	89,0
Вишеградско (на Дрини)	8,900	336	78,0	161,0
Бочац (на Врбасу)	2,330	282	62,0	52,7
ПРИРОДНА ЈЕЗЕРА				
Штиринско (на Зеленгори)	0,129	1 672	4,5	0,255
Котланичко (на Зеленгори)	0,044	1 528	10,0	0,250
Улошко (на Црвњу)	0,043	1 058	14,0	0,255
Доње Баре (на Зеленгори)	0,021	1 475	4,5	0,057
Орловачко (на Зеленгори)	0,021	1 438	5,0	0,054
РИБЊАЦИ				
Санџани (на Гомјеници)	11,179	143	4,0	...
Бардача (на Матури)	7,472	90	2,2	...
Прњавор (на Вијаки)	6,664	134	3,5	...
Сјековац (на Укрини)	3,980	85	3,0	...

Извор: Природно-математички факултет Бања Лука, Катедра за физичку географију

Природни потенцијали су свакако један од кључних фактора у садашњем и будућем развоју Републике Српске и њеном економско-географском обликовању. У том смислу у најважније природне потенцијале спадају пољопривредно земљиште, шумски комплекси, хидро-климатски услови и рудни и минерални ресурси.

Климатске катактеристике

Различити климатски утицаји који дјелују на простору Републике Српске, резултат су природних фактора и законитости опште циркулације ваздушних маса овог простора. Према томе, на територији Републике Српске могу се издвојити три климатска типа и то:

1. Сјеверни перипанонски простор, има **умјерено континенталну климу**. Одликује се са умјерено хладним зимама и топлим лјетима. Вриједности средње годишње температуре ваздуха овог климатског типа крећу се од 12°C до 19°C.

2. Планинска и планинско-котлинска клима, захвата највећи дио Републике Српске. Планински масиви имају кратка и свјежа лјета и хладне и сњеговите зиме, гдје се високи сњежни покривач дуго задржава. Средња годишња температура ваздуха је између 5°C и

7°C. Брежуљкаста подручја, те котлине и долине имају нешто блажу климу. Простори који имају обиљежја планинско-котлинске климе имају средњу годишњу температуру ваздуха око 10°C. Зиме су умјерено хладне са снијегом, са честим температурним инверзијама и маглама, док су лjeta умјерено топла.

3. Измијењена варијанта медитеранско-јадранске климе

Јужни дио Републике Српске односно простор ниске Херцеговине има измијењену варијанту јадранске климе. Овај простор се назива Хумине, за разлику од простора Рудина који захвата више планинске дијелове херцеговачког крша кога, у климатском погледу, карактерише прелазна варијанта између климе Хумина и планинске климе. Средња годишња температура ваздуха је између 14°C и 14,7°C. У овом климатском простору смјештен је најтоплији град Републике Српске – Требиње.

2.5. ГОДИШЊЕ ВРИЈЕДНОСТИ ВАЖНИЈИХ МЕТЕОРОЛОШКИХ ПАРАМЕТАРА, 2013.

Мјерна станица	Средња годишња температура ваздуха, °C	Облачност, десетине	Влажност, %	Инсолација, час
Бања Лука	12,3	6,2	74	1 896,0
Бијељина	12,6	5,9	81	1 957,5
Билећа	12,9	4,9	69	2 378,1
Вишеград	12,3	6,4	76	-
Градишка	12,2	5,4	77	-
Добој	12,0	6,2	76	1 841,7
Мркоњић Град	10,2	5,8	74	1 702,0
Нови Град	11,3	6,2	77	-
Приједор	12,1	6,1	74	1 716,1
Рибник	11,1	5,8	70	-
Соколац	8,3	8,4	75	1 896,7
Србац	11,1	-	71	-
Требиње	15,3	4,1	62	-

Извор: Републички хидрометеоролошки завод

Земљотреси у Републици Српској

Подручје Балкана је под утицајем великих плоча литосфере у Евроазији и Африци, као и сегмената попут Арабијске плоче и Јадранске микро - плоче. Бројна тектонска помјерања у копну доприносе акумулацији притиска, који с времена на вријеме производи значајну активност.

Република Српска се налази у подручју медитеранске трусне области. Њену територију чине млађе вјеначне планине алпских лукова који окружују стару Родолску масу. У свим целинама вршена су интензивна кретања која су се испољавала као тангенцијални и у стјеновитим масама. Потреси су углавном тектонског поријекла и везани су за разломне структуре.

2 – ГЕОГРАФСКИ И МЕТЕОРОЛОШКИ ПОДАЦИ**2.6. ЗЕМЉОТРЕСИ²⁾**

Мјесто	Степен јачине земљотреса	Вријеме земљотреса		
		датум	час	минут
Гашко	6-7	25. X 1902.	21	45
Власеница	6-7	25. XII 1908.	21	30
Љубиње	8	14. II 1927.	3	43
Дервента	7	17. XII 1940.	10	52
Трескавица (планина)	8	11. VI 1962.	7	15
Зловрх (планина)	7	3. VII 1967.	2	55
Бања Лука	8	26. X 1969.	15	36
Бања Лука	9	27. X 1969.	8	10
Бања Лука	8	31. XII 1969.	13	18
Вележ (планина)	8	3. X 1979.	22	57
Берковићи	6-7	27. IX 2005.	0	25
Требиње	6-7	14. XI 2008.	13	26
Пале	5-6	31. III 2009.	1	46
Челинац	6	28. IV 2011.	23	30
Волујак	6	25. I 2013.	18	52
Волујак	6	3. II 2013.	12	1
Регион Сребренице	4-6	28. VIII 2013.	5	16

²⁾ Приказани су само земљотреси интензитета шест и више степени. Интензитет земљотреса у епицентру је одређен по MCS (Меркали-Канкани-Зибегр) скали. Вријеме је дато по GMT (по Гриничу).

Извор: Републички хидрометеоролошки завод

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

Ријека Врбас је дугачка око 250 km, са површином слива око 5 900 km², а настаје од два врела на Зеџ-Планини (огранак Вранице – 1 780 m надморске висине).

3 - РЕГИСТАР ПОСЛОВНИХ СУБЈЕКАТА

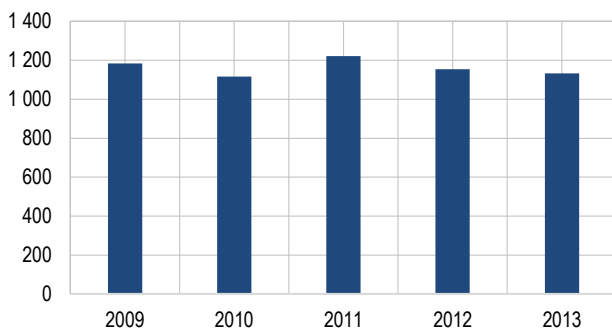
„Суштина бизниса је знати нешто што други не знају.“
Аристотел Оназис

Подаци о пословним субјектима добијени су из Регистра пословних субјеката са сједиштем на територији Републике Српске. У Регистар се не уписују физичка лица која обављају предузетничку дјелатност.

Успостављањем једношалтерског система у поступку регистравања пословних субјеката, према Закону о регистрацији пословних субјеката у Републици Српској („Службени гласник Републике Српске“, број 67/13) и Закону о Агенцији за посредничке, информатичке и финансијске услуге („Службени гласник Републике Српске“, број 96/05, 74/10 и 68/13), поступак уписа и разврставања пословних субјеката према дјелатностима у Регистар пословних субјеката је од 1.12.2013. године у надлежности Агенције за посредничке, информатичке и финансијске услуге.

Смањен број основаних пословних субјеката у 2013. години у односу на претходну годину

Број основаних пословних субјеката у 2013. години у Републици Српској мањи је за 1,8% у односу на 2012. годину.

Графикон 3.1. Број основаних пословних субјеката по годинама

Извор: За 2013. годину Агенција за посредничке, информатичке и финансијске услуге

Највећи дио пословних субјеката основан је у подручју S (Остале услужне дјелатности) 26,1% и у подручју G (Трговина на велико и на мало; поправка моторних возила и мотоцикала) 19,1%.

3 - РЕГИСТАР ПОСЛОВНИХ СУБЈЕКТА**Дјелатност трговине и даље најзаступљенија дјелатност**

Трећина регистрованих пословних субјеката, с обзиром на дјелатност коју претежно обавља, разврстана је у подручје G (Трговина на велико и на мало; поправка моторних возила и мотоцикала).

3.1. БРОЈ ПОСЛОВНИХ СУБЈЕКТА ПО ПОДРУЧЈИМА КД, СТАЊЕ 31.12.

	2011	2012	2013 ¹⁾
УКУПНО	25 173	26 233	27 207
A	912	938	983
B	157	161	169
C	3 462	3 576	3 701
D	125	136	158
E	192	203	214
F	1 401	1 438	1 479
G	7 958	8 087	8 272
H	1 203	1 253	1 286
I	329	343	359
J	447	458	487
K	164	165	167
L	112	126	144
M	1 117	1 173	1 241
N	299	307	322
O	507	468	341
P	514	528	548
Q	489	603	646
R	1 849	1 968	2 092
S	3 935	4 301	4 597
U	1	1	1

¹⁾ Извор: Агенција за посредничке, информатичке и финансијске услуге

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

Више од три четвртине директора/руководилаца основаних пословних субјеката су мушког пола, од чега је више од четвртине у доби од 30 до 40 година.

4 - СТАНОВНИШТВО

„Људи су усамљени зато што умјесто мостова граде зидове.“

Јозеф Форд Њутн

Становништво Републике Српске

Попис становништва, домаћинстава и станова у БиХ и Републици Српској, најобухватније и најкомплексније статистичко истраживање, обављен је у 2013. години. У међувремену, објављени су прелиминарни подаци, а коначни и потпуни резултати Пописа биће објављени по областима до 1.7.2016. године.

Процјењени број становника Републике Српске у 2013. години износи 1 425 549, а процјена је у односу на претходну годину мања за 3 741 становника. Један од разлога пада броја становништва је негативан природни прираштај. Кад су у питању земље из окружења - само Словенија, БЈР Македонија и Црна Гора биљеже благи раст становништва.

Живорођена дјеца

Просјечна старост мајке при рођењу првог дјетета у Републици Српској је 26,7 година, те је у односу на прошлу годину, тај проценат задржан скоро на истом нивоу. Подаци указују на тенденцију да жене одлажу рађање дјеце и да старосна граница приликом рађања дјеце расте. Укупна просјечна старост мајке при рођењу дјеце у ЕУ према последњем расположивом податку Еуростата (2011. године) била је 30 година, док је у Републици Српској укупна просјечна старост мајке у 2013. години била 28,5 година.

У последњем периоду, када су у питању живорођена дјеца, посматрајући просјек од пет година, у браку се рађа око 82% дјеце.

Умрли у Републици Српској

Укупан број умрлих у 2013. години у односу на претходну годину је већи за 1%. Просјечна старост умрлог лица у Републици Српској је 73 године. У просјеку, жене живе дужи од мушкараца око шест година. Више од половине умрлих лица умре од болести система крвотока, а око једне петине умре од малигних тумора. На хиљаду живорођених беба, у просјеку умре око четири бебе до годину дана старости. Република Српска има једну од нижих стопа смртности одојчади у поређењу са државама из окружења и за 2013. годину износила је 3,7‰.

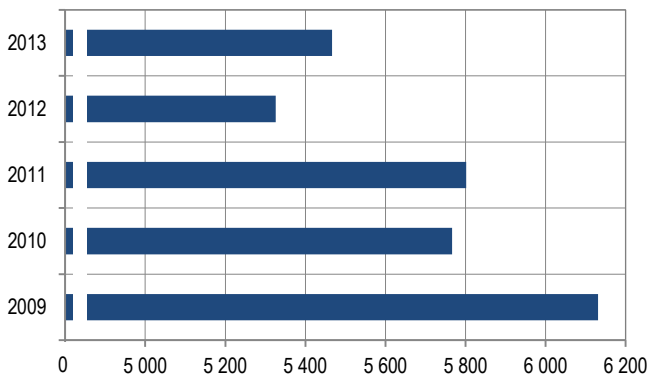
4 - СТАНОВНИШТВО

4.1. УМРЛИ У РЕПУБЛИЦИ СРПскоЈ

	2009	2010	2011	2012	2013
Свега	13 775	13 517	13 658	13 796	13 978
Мушки	7 099	6 935	7 001	7 064	7 237
Женски	6 676	6 582	6 657	6 732	6 741

Закључени бракови

Иако се од 2007. године број закључених бракова У Републици Српској константно смањује (на хиљаду становника у просјеку су око 3,8 нова склопљена брака) ипак је у 2013. години дошло до благог пораста у односу на прошлу годину - четири склопљена брака на хиљаду становника. Најстарији младожења у 2013. години имао је 89 година, а невјеста 82 године, док је најмлађи младожења који је закључио брак имао 15 година, а толико је имала и најмлађа невјеста. Просјечна старост невјесте приликом закључења брака је 28,1, док први брак у просјеку жене закључују са 26,6 година. Просјечна старост мукараца приликом закључења брака је 31,7 година, а први брак младожење у просјеку склапају са 29,9 година.

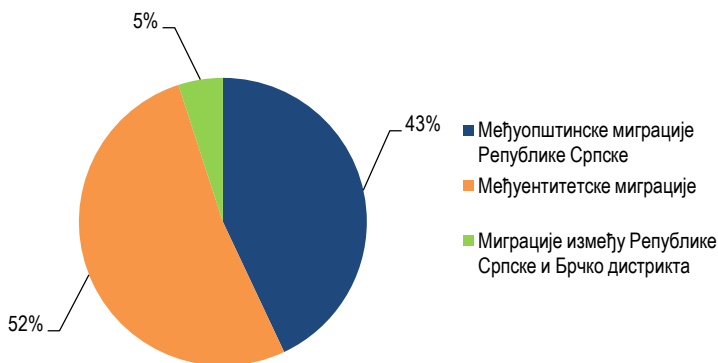

Графикон 4.1. Склопљени бракови

Миграције у Републици Српској

Око 43% унутрашњих миграција у Републици Српској чине миграције између општина Републике Српске, а више од половине чине миграције између Републике Српске и Федерације Босне и Херцеговине.

Највећи број миграционих кретања забиљежено је у популационој групи од 20 до 29 година, а жене се у овој доби чешће одлучују за пресељење. У старосној групи од 30 и више година, у миграцијама више учествују мушкарци.

Графикон 4.2. Унутрашња миграциона кретања (досељени/одсељени) у Републици Српској, 2013.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

У Републици Српској је, у 2013. години, рођено 280 двојки и 8 тројки. У питању су живорођена дјеца.

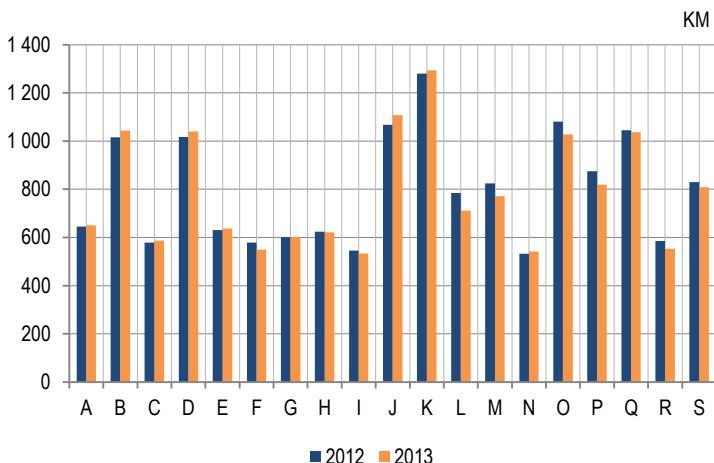
5 - ПЛАТЕ

„Данас ће бити лепо свима онима који не траже много.“

Душко Радовић

Просјечна плата је мања у 2013. години у односу на претходну годину

Након двије године узастопног раста, просјечна нето плата у Републици Српској мања је за 1,1% у 2013. години у односу на 2012. годину. Највећи пад плате, у номиналном износу, забиљежен је у подручјима *Пословање некретностима* 9,1% и *Образовање* 6,5%. С друге стране, највећи номинални раст нето плате остварен је у подручјима *Информације и комуникације* 3,7% и *Вађење руда и камена* 2,9%.

Графикон 5.1. Просјечне нето плате по подручјима КД

Реални индекс плате, који представља однос између номиналног индекса плате и индекса потрошачких цијена у одговарајућем периоду, показује пад у последње четири године. У Републици Српској у 2013. години у односу на 2012. годину тај пад износио је 1,1%, а слично кретање показују и земље у окружењу. У Србији плата је реално мања за 1,9%, у Хрватској за 1,5%, а у Словенији за 1,2%.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

Запослени са средњом стручном спремом у 2013. години највише су зарађивали у подручју рударства.

У последњих пет година просјечна нето плата повећала се за 2,5%. Запослени у подручју Финансијске дјелатности и дјелатности осигурања, гдје сваки други радник има високу или вишу стручну спрему и даље су најбоље плаћени за свој рад. Они чине 2,8% од укупног броја запослених и просјечно примају 1 293 КМ мјесечно. Најниже нето мјесечне плате, 534 КМ, зарађују запослени у подручју Дјелатности пружања смјештаја, припреме и послуживања хране, хотелијерство и угоститељство, које запошљава 1,3% од укупног броја радника. У овом подручју 50,2% запослених има средњу стручну спрему, док високу или вишу има 11% радника.

5.1. ПРОСЈЕЧНЕ НЕТО ПЛАТЕ ПО ПОДРУЧЈИМА КД

КМ

	2009	2010	2011	2012	2013
УКУПНО	788	784	809	818	808
A	621	604	638	645	650
B	891	947	990	1 015	1 044
C	518	544	565	579	587
D	1 017	1 008	1 022	1 017	1 039
E	608	611	625	631	637
F	546	552	587	578	549
G	559	586	601	601	603
H	643	632	645	624	621
I	500	525	541	546	534
J	1 045	1 026	1 053	1 068	1 107
K	1 253	1 212	1 252	1 280	1 293
L	562	689	836	784	712
M	735	712	789	824	771
N	574	571	575	532	542
O	1 085	1 048	1 063	1 081	1 027
P	900	885	883	875	819
Q	1 046	1 024	1 038	1 045	1 037
R	584	594	579	585	554
S	890	812	891	829	808

6 – ТРЖИШТЕ РАДА

„Рад је задовољство разума, а нерад наслада маште.“

Фјодор Михаилович Достојевски

Тржиште рада Републике Српске је и даље под утицајем негативних ефеката свјетске економске кризе. Након што се стопа незапослености од 25,2% у 2007. години спустила на 20,5% у 2008. години, од 2009. године поново је почела да расте. Стопа незапослености у 2009. години порасла је за 0,9 процентних поена, у 2010. години за 2,2 процентна поена, у 2011. години за 0,9 процентних поена, у 2012. години за 1,1 процентни поен, а у 2013. години за 1,4 процентна поена.

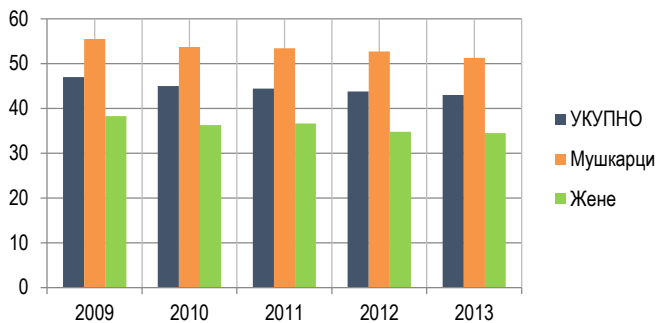
Посматрано по полу, у 2013. години у односу на претходну годину, стопа незапослености жена већа је за 1,3 процентна поена, док је стопа незапослености мушкараца већа за 1,5 процентних поена.

6.1. СТОПЕ НЕЗАПОСЛЕНОСТИ

	2009	2010	2011	2012	2013
УКУПНО	21,4	23,6	24,5	25,6	27,0
Мушки	20,6	22,0	23,0	23,8	25,3
Женски	22,4	25,9	26,5	28,2	29,5

Структура запослених према групама подручја дјелатности у 2013. години је: пољопривредне 29,1%, индустријске (непољопривредне) 25,1% и услужне 45,8%, а према типу запослености: запослени за плату (запосленици) 66,8%, самозапосленици 25,7% и неплаћени помажући чланови 7,5%.

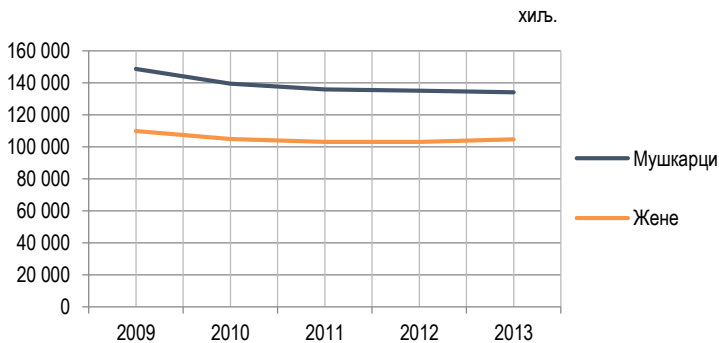
Развијене земље карактерише доминантно учешће запослених у сектору услуга, као и високо учешће запослених за плату у укупној запослености.

Графикон 6.1. Стопе запослености (15–64 година старости)

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

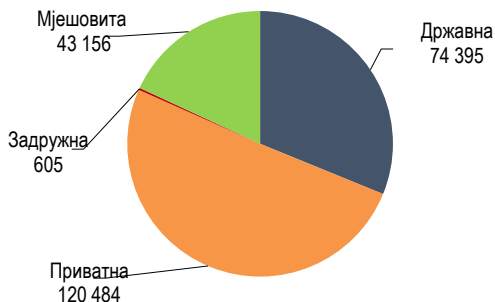
Стопа запослености мушког дијела популације већа је за 16,8 процентних поена у односу на стопу запослености женског дијела популације.

Графикон 6.2. Запослени по полу, годишњи просјек

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

Број запослених доктора наука у 2013. години два пута је већи у односу на 2005. годину.

Графикон 6.3. Запослени према облику својине, 2013.

Сваки други запослени ради у пословним субјектима који су у приватној својини, а сваки шести запослени је предузетник или ради код предузетника.

Половина запослених у Републици Српској ради у Прерађивачкој индустрији, Трговини и Државној управи. Сваки други радник има највише завршену средњу школу, а сваки четврти завршену високу или вишу.

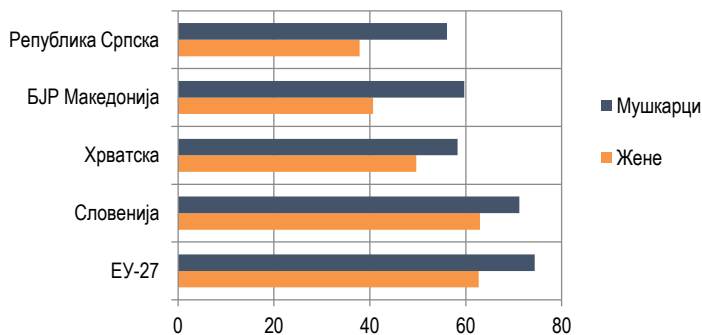
Сваки шести запослени је млађи од 30 година, а четвртина запослених је старија од 50 година.

Свако друго лице које тражи запослење има завршену средњу школу, док високу или вишу школу има свако петнаесто. Трећина незапослених је млађа од 30 година, а сваки пети незапослени је старији од 50 година.

6.2. ЗАПОСЛЕНИ ПО ПОДРУЧЈИМА КД, ГОДИШЊИ ПРОСЈЕК

	2009	2010	2011	2012	2013
УКУПНО	258 634	244 453	238 956	238 178	238 640
A	8 468	8 176	8 159	7 816	7 788
B	4 711	4 841	4 918	4 932	4 866
C	52 951	48 816	46 372	45 968	45 844
D	6 999	7 101	6 952	7 114	7 166
E	4 602	4 524	4 498	4 566	4 637
F	15 278	13 763	12 590	11 702	11 003
G	54 308	49 344	47 447	45 902	44 750
H	12 036	11 512	11 316	11 032	10 970
I	15 090	12 848	11 840	11 330	11 345
J	4 968	5 030	5 034	5 106	5 088
K	5 180	5 122	5 252	5 616	5 664
L	854	756	623	608	670
M	7 224	6 752	6 880	6 938	7 084
N	2 520	2 540	2 599	2 550	2 540
O	22 708	22 444	22 394	23 198	23 681
P	19 516	20 126	20 778	21 156	21 484
Q	14 449	14 784	15 394	16 350	16 755
R	2 503	2 355	2 500	2 540	2 814
S	4 269	3 619	3 410	3 754	4 491

Запосленост у земљама у окружењу

Графикон 6.4. Стопе запослености у земљама у окружењу
(20–64 година старости)

7 – БРУТО ДОМАЋИ ПРОИЗВОД

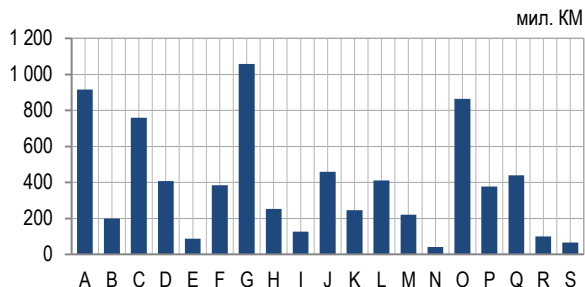
„Свијет је саздан на моћи бројева.“
Питагора

Економска активност Републике Српске, мјерена реалном стопом раста БДП, током 2013. године забиљежила је стопу реалног раста од 1,9%.

7.1. БРУТО ДОМАЋИ ПРОИЗВОД И БРУТО ДОДАТА ВРИЈЕДНОСТ, 2013.

	Текуће цијене, хиљ. КМ	Стопа реалног раста, %
Пољопривреда, шумарство и риболов	916 226	10,8
Вађење руда и камена	199 279	5,4
Прерађивачка индустрија	759 236	6,5
Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација	407 499	1,1
Снабдијевање водом; канализација, управљање отпадом и дјелатности санације (ремедијације) животне средине	87 878	-10,0
Грађевинарство	385 111	0,7
Трговина на велико и на мало; поправка моторних возила и мотоцикала	1 058 272	0,1
Саобраћај и складиштење	252 897	4,3
Дјелатности пружања смјештаја, припреме и послуживања хране; хотелијерство и угоститељство	127 788	4,3
Информације и комуникације	459 778	3,9
Финансијске дјелатности и дјелатности осигурања	246 036	2,6
Пословање некретностама	411 910	-2,2
Стручне, научне и техничке дјелатности	221 782	-14,9
Административне и помоћне услужне дјелатности	41 993	3,5
Јавна управа и одбрана; обавезно социјално осигурање	865 043	0,3
Образовање	377 417	1,1
Дјелатности здравствене заштите и социјалног рада	439 166	-0,9
Умјетност, забава и рекреација	100 504	6,9
Остале услужне дјелатности	67 522	-7,5
FISIM (минус)	185 928	2,7
Бруто додата вриједност	7 239 409	1,9
Порези на производе минус субвенције на производе	1 522 047	1,9
Бруто домаћи производ	8 761 456	1,9

7 – БРУТО ДОМАЋИ ПРОИЗВОД

Графикон 7.1. Бруто додата вриједност, текуће цијене, 2013.

Преко 1,3 милијарде КМ бруто додате вриједности ствара се у индустријским дјелатностима

У укупном бруто домаћем производу за 2013. годину подручје Прерађивачке индустрије учествује са 8,7%, подручје Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација са 4,6% и подручје Вађење руда и камена са 2,3%. Посматрано са становишта запослености ова подручја имају доминантну улогу и запошљавају око четвртине укупног броја запослених.

7.2. БРУТО ДОМАЋИ ПРОИЗВОД И БРУТО ДОДАТА ВРИЈЕДНОСТ, ТЕКУЋЕ ЦИЈЕНЕ, СТРУКТУРЕ

	%				
	2009	2010	2011	2012	2013
Пољопривредне дјелатности	11,1	10,5	10,2	9,7	10,4
Непољопривредне дјелатности	22,5	21,0	20,8	19,6	21,0
Услугне дјелатности	52,2	53,2	53,3	54,5	53,3
FISIM (минус)	2,2	2,1	2,2	2,3	2,1
Бруто додата вриједност	83,6	82,6	82,1	81,5	82,6
Порези на производе минус субвенције на производе	16,4	17,4	17,9	18,5	17,4
Бруто домаћи производ	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Економија Републике Српске по свом обиму веома је мала и није ни реално очекивати да се у кратком времену њена структура значајније промијени. У посматраном петогодишњем периоду уочавају се блага позитивна помјерања, опада учешће пољопривредних дјелатности (пољопривреда, лов, шумарство и рибарство), са 11,1% у 2009. години на 10,4% у 2013. години. Иако је забиљежен пад учешћа услужних дјелатности у 2013. години у односу на 2012. годину за 1,2 процентна поена, и даље је веће за 1,1 процентни поен у поређењу са 2009. годином.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

Од укупног броја тржишних предузећа, 0,7% чине велика предузећа која стварају 19,9% бруто додате вриједности.

7.3. БРУТО ДОДАТА ВРИЈЕДНОСТ ПО ИНСТИТУЦИОНАЛНИМ СЕКТОРИМА, ТЕКУЋЕ ЦИЈЕНЕ, СТРУКТУРЕ

%

	2009	2010	2011	2012	2013
Нефинансијски сектор	48,5	49,2	49,6	49,0	50,4
Финансијски сектор	3,3	3,2	3,3	3,5	3,3
Сектор држава	22,0	21,9	22,8	23,5	22,3
Сектор домаћинства	28,0	27,2	25,8	25,7	25,6
Сектор непрофитних институционалних јединица које служе домаћинствима	0,9	1,0	1,1	1,1	1,0
FISIM (минус)	2,7	2,5	2,6	2,8	2,6
Бруто додата вриједност	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

7.4. БРУТО ДОМАЋИ ПРОИЗВОД

	2009	2010	2011	2012	2013
Бруто домаћи производ, текуће цијене, хилј. КМ	8 236 270	8 318 217	8 682 397	8 584 972	8 761 456
Бруто домаћи производ по становнику, КМ	5 739	5 805	6 073	6 006	6 146
Бруто домаћи производ, стопе реалног раста, %	-3,0	0,8	0,8	-1,1	1,9

7 – БРУТО ДОМАЋИ ПРОИЗВОД

Бруто домаћи производ по становнику је груба мјера материјалног стандарда становништва, који је у 2013. години порастао за 7,1% у односу на 2009. годину.

Расподјелом бруто домаћег производа највећи дио одлази на средства за запослене

У расподјели бруто домаћег производа, обрачунатог производним приступом у 2013. години, средства за запослене учествују са 48,3%, бруто оперативни вишак и мјешовити доходак са 34,1%, а 17,6% се односи на нето порезе на производе и производњу. Иако је забиљежен незнатан пад средстава за запослене у 2013. години у односу на 2012. годину за 1,2 процентна поена, и даље су већа за 1,4 процентна поена у поређењу са 2009. годином.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

Остала плаћања запосленим чине 21,0% средстава за запослене.

7.5. ДОХОДОВНЕ КОМПОНЕНТЕ БРУТО ДОМАЋЕГ ПРОИЗВОДА, ТЕКУЋЕ ЦИЈЕНЕ

хилј. КМ

	2009	2010	2011	2012	2013
Бруто домаћи производ	8 236 270	8 318 217	8 682 397	8 584 972	8 761 456
Средства за запослене	3 866 619	3 937 423	4 233 305	4 247 460	4 235 444
Нето порези на производе и производњу	1 320 604	1 413 153	1 538 634	1 583 303	1 543 182
Бруто оперативни вишак/Бруто мјешовити доходак	3 049 047	2 967 641	2 910 458	2 754 209	2 982 830

8 – ЖИВОТНИ СТАНДАРД И СИРОМАШТВО

*„Само сиромашни знају да има и сиромашнијих од њих,
богати виде само богатије од себе.“*

Душко Радовић

Подаци прикупљени статистичким истраживањем, Анкетом о потрошњи становништва у току 2011. године, и то на основу узорка од 2 437 анкетираних домаћинстава у Републици Српској, показују да су просјечни мјесечни издаци за потрошњу просјечног домаћинства износили 1 381,45 КМ. Просјечан број чланова у домаћинству био је 2,95.

У просјеку, једно домаћинство трошило је 469,18 КМ на храну и пића, док су издаци за непрехрамбене производе и услуге износили 912,27 КМ. Више од трећине укупних мјесечних издатака се односи на храну и пиће - 34,0%, док скоро једна четвртина одлази на одржавање стамбене јединице и режијске издатке - 24,8%. За превоз и комуникације се издвајало 14,4%, за одјећу и обућу 5,1%, за намјештај, опрему и услуге у домаћинству 4,7%, за здравство 3,4%, и преосталих 13,6% на остале производе и услуге (дуван, рекреација, образовање, угоститељске услуге, услуге смјештаја и други производи и услуге).

■ Храна и пиће, укупно

■ Одржавање стамбене јединице и режијски издаци

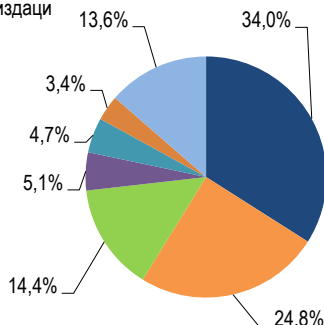
■ Превоз и комуникације

■ Одјећа и обућа

■ Намјештај, опрема и услуге у домаћинству

■ Здравство

■ Остали производи и услуге (дуван, рекреација, образовање, угоститељске услуге, услуге смјештаја и други производи и услуге).

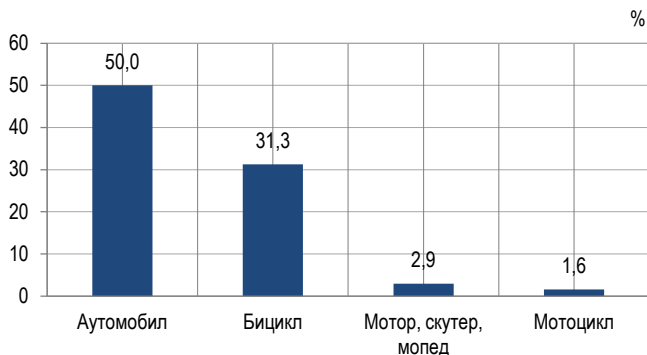

Графикон 8.1. Структура просјечних мјесечних издатака по категоријама, 2011.

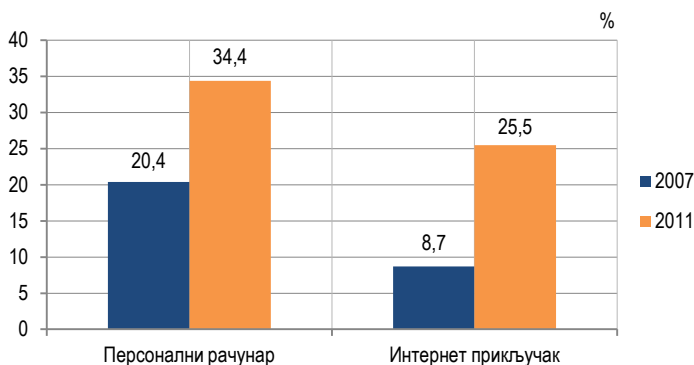
8 – ЖИВОТНИ СТАНДАРД И СИРОМАШТВО

У међуградским и сеоским насељима живи 61,1% домаћинстава и они у просјеку мјесечно троше 1 299,38 КМ, док домаћинства у градским насељима више издвајају за све ставке осим за храну и пиће и њихови просјечни мјесечни издаци износе 1 510,48 КМ.

Структура посједовања возила у домаћинствима показује да аутомобил посједује половина домаћинстава у Републици Српској, док скоро 1/3 посједује бицикл.

Графикон 8. 2. Посједовање возила, 2011.

Графикон 8. 3. Посједовање персоналног рачунара и интернет услуге, 2011.

Релативна линија сиромаштва за 2011. годину израчуната је на основу 60% медијане просјечних мјесечних издатака за потрошњу и износи 381,09 КМ мјесечно по прилагођеном члану домаћинства. Домаћинства која имају просјечну прилагођену мјесечну потрошњу испод тог прага сматрају се сиромашним и таквих је било 14,8%.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

Иако су просјечни мјесечни издаци за потрошњу просјечног домаћинства у скоро истим вриједностима у односу на 2007. годину, домаћинства су више снабђевена свим трајним потрошним добрима. Значајно се повећао број домаћинстава који имају машину за суђе (2007. године - 5,6%, 2011. године - 11,0%), те клима-уређај (2007. године - 5,1%, 2011. године - 9,9%).

9 – ИНВЕСТИЦИЈЕ

„Инвестиција у знање исплаћује најбоље камате.“

Бенџамин Френклин

Након забиљеженог изузетног раста инвестиционих улагања у 2012. години од 19,3%, остварене инвестиције у 2013. години мање су за 4,7% у односу на претходну годину, а исплаћене инвестиције за 7,0%.

Значајан пад инвестиционе активности је забиљежен у подручју Образовања, за 66,7%, Дјелатности пружања смјештаја, припреме и послуживања хране; хотелијерства и угоститељства, за 65,8% и Пословања некретностима, за 65,5%.

9.1. ОСТВАРЕНЕ ИНВЕСТИЦИЈЕ У СТАЛНА СРЕДСТВА ПРЕМА ДЈЕЛАТНОСТИ ИНВЕСТИТОРА, 2013.

	Вриједност остварених инвестиција, хиљ. КМ	Структура, %
Укупно остварене инвестиције	1 546 014	100,0
Пољопривреда, шумарство и риболов	37 883	2,5
Вађење руда и камена	176 388	11,4
Прерађивачка индустрија	257 904	16,7
Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација	165 873	10,7
Снабдијевање водом; канализација, управљање отпадом и дјелатности санације (ремедијације) животне средине	17 445	1,1
Грађевинарство	100 347	6,5
Трговина на велико и трговина на мало, оправка моторних возила, мотоцикала	142 791	9,3
Саобраћај и складиштење	57 466	3,7
Дјелатности пружања смјештаја, припреме и послуживања хране; хотелијерство и угоститељство	8 807	0,6
Информације и комуникације	117 768	7,6
Финансијске дјелатности и дјелатности осигурања	34 733	2,3
Пословање некретностима	3 574	0,2
Стручне, научне и техничке дјелатности	31 549	2,0
Административне и помоћне услужне дјелатности	5 776	0,4
Јавна управа и одбрана; обавезно социјално осигурање	327 752	21,2
Образовање	14 445	0,9
Дјелатности здравствене заштите и социјалног рада	31 056	2,0
Умјетност, забава и рекреација	9 059	0,6
Остале услужне активности	5 398	0,3

У структури инвестиционих улагања, посматрано према дјелатности инвеститора, највише су учествовала следећа подручја: Јавна управа и одбрана; обавезно социјално осигурање, Прерађивачка индустрија, Вађење руда и камена и Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација. Са становишта намјене инвестиционих улагања у нова стална средства, највећи дио се односи на подручја: Грађевинарство, Производња и снабдијевања електричном енергијом, гасом, паром и климатизација и Прерађивачка индустрија.

Више од 700 милиона КМ инвестирано је у грађевинске објекте и просторе

Посматрајући инвестиционе активности према техничкој структури, скоро половина укупно остварених инвестиција уложена је у грађевинске објекте и просторе. У грађевинске објекте у 2013. години највише су улагали пословни субјекти из подручја Јавне управе и одбране, обавезног социјалног осигурања 41,0%, затим Трговине на велико и трговине на мало, оправке моторних возила, мотоцикала 11,6% и Прерађивачке индустрије 10,7%.

У машине, опрему и транспортна средства највише су улагали пословни субјекти из подручја Прерађивачке индустрије 25,7%.

Када су у питању улагања у нематеријална (неопипљива) стална средства подручје Вађења руде и камена учествује са 46,5%, подручје Информација и комуникација са 13,0%, док подручје Стручних, научних и техничких дјелатности учествује са 9,2%.

9.2. СТРУКТУРА ОСТВАРЕНИХ ИНВЕСТИЦИЈА У СТАЛНА СРЕДСТВА ПРЕМА ТЕХНИЧКОЈ СТРУКТУРИ

	2009	2010	2011	2012	2013
Остварене инвестиције	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Грађевински објекти и простори	58,2	55,6	52,9	41,2	46,5
Машине, опрема и транспортна средства	37,3	40,2	42,8	43,9	43,3
Остало	4,5	4,2	4,3	14,9	10,2

Инвестициона улагања у 2013. години су са 52,0% финансирана из властитих средстава, са 34,3% из финансијских кредита, са 6,0% из средстава буџета и фондова, са 4,0% из других извора, са 2,1% из финансијског лизинга и са 1,6% из удружених средстава.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

Инвестициона улагања у подручје *Информације и комуникације* већа су за више од 50%.

9.3. ИСПЛАТЕ ЗА ИНВЕСТИЦИЈЕ И ОСТВАРЕНЕ ИНВЕСТИЦИЈЕ

	хиљ. КМ				
	2009	2010	2011	2012	2013
Извршене исплате за инвестиције	1 565 353	1 443 308	1 367 206	1 630 244	1 515 773
Остварене инвестиције	1 551 808	1 446 629	1 359 836	1 622 047	1 546 014

10 – СТРУКТУРНЕ ПОСЛОВНЕ СТАТИСТИКЕ

„Када се морал сукоби с профитом, ријетко кад профит изгуби.“

Ширил Чизлом

Информације и комуникације су најпродуктивније и најпрофитабилније подручје дјелатности у 2012. години

Највећа продуктивност рада, када се мјери преко додате вриједности по запосленом лицу, остварена је у подручјима *Информације и комуникације*, 83 549 КМ и *Пословање некретнинама*, 53 278 КМ. Када се посматра према величини предузећа, највећу продуктивност су остварила велика предузећа, 32 961 КМ, што је номинално више за око 8 000 КМ од просјека у Републици Српској.

10.1. ПОКАЗАТЕЉИ УСПЈЕШНОСТИ НЕФИНАНСИЈСКЕ ПОСЛОВНЕ ЕКОНОМИЈЕ

	Промет по запосленом лицу	Додата вриједност по запосленом лицу	Трошкови рада по запосленом	Бруто оперативни вишак по запосленом лицу
УКУПНО	121 113	25 247	14 175	11 116
Индустријске дјелатности	98 507	21 369	14 850	6 556
Грађевинарство	83 341	23 659	10 890	12 826
Трговина	241 409	26 124	12 250	13 927
Нефинансијске услужне дјелатности	64 136	33 164	16 036	17 169

Највећа стопа профитабилности, као мјера учешћа бруто пословног вишка у промету, постигнута је у подручјима *Информације и комуникације* 43,6%, *Пословање некретнинама* 35,4% и *Образовање* 33,6%.

Ако се подаци погледају према величини предузећа, најпрофитабилнија су велика предузећа са стопом од 18,5%, а најмању стопу профитабилности имају средња предузећа 4,8%.

10 – СТРУКТУРНЕ ПОСЛОВНЕ СТАТИСТИКЕ

10.2. ПОКАЗАТЕЉИ ПОСЛОВАЊА НЕФИНАНСИЈСКЕ ПОСЛОВНЕ ЕКОНОМИЈЕ, СТРУКТУРЕ

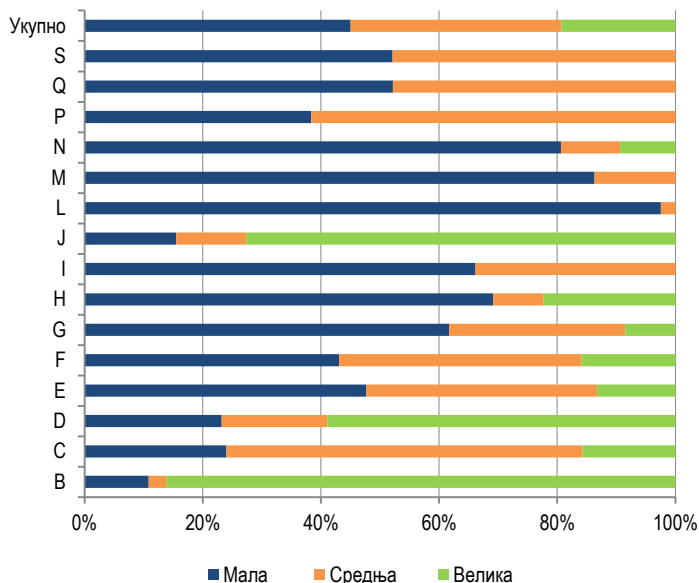
	Број предузећа	Број запослених лица	Промет	Додата вриједност по факторским трошковима	Бруто оперативни вишак
УКУПНО	100	100	100	100	100
Индустријске дјелатности	23,0	46,5	37,8	39,4	27,4
Грађевинарство	8,4	9,2	6,3	8,6	10,6
Трговина	39,7	22,1	44,1	22,9	27,7
Нефинансијске услужне дјелатности	28,8	22,2	11,7	29,1	34,2

Тржишна предузећа у подручјима индустрије запошљавају готово половину од укупно запослених лица, а дају највећи допринос стварању додате вриједности по факторским трошковима, која је у 2012. години износила 3,2 милијарде КМ.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

Велика предузећа остварују дупло већу стопу профитабилности у односу на просјек у Републици Српској.

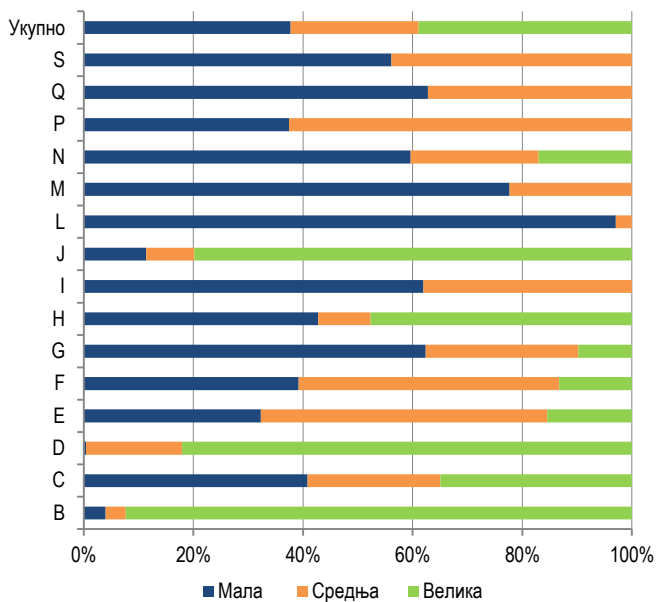
У нефинансијској пословној економији, свако треће предузеће послује у сектору трговине, гдје је ангажовано 22,1% од укупног броја запослених. Ова предузећа остварила су промет од 6,7 милијарди КМ, што је 44,1% од укупног промета. Најмањи број предузећа послује у подручју Производња и снабдијевање електричном енергијом 0,6%, али су у овом подручју највећи просјечни трошкови запослених 24 914 КМ.

Графикон 10.1. Промет према величини предузећа, 2012.

У структури великих предузећа Републике Српске, готово половину чине предузећа из подручја дјелатности *Прерађивачка индустрија*

У укупном броју активних тржишних предузећа, највише је малих предузећа, од којих 40,0% послује у подручју дјелатности *Трговина*, која у структури укупног промета имају и највећи удио од 40,0%.

Графикон 10.2. Додата вриједност по факторским трошковима, према величини предузећа, 2012.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

У малим предузећима ради готово сваки други запослени и управо у тим предузећима најмањи су просјечни трошкови запослених.

„Данас људи знају цијену свему, а ничему вриједност.“

Оскар Вајлд

Цијене произвођача индустријских производа у просјеку су остале на истом нивоу у 2013. години у односу на 2012. годину

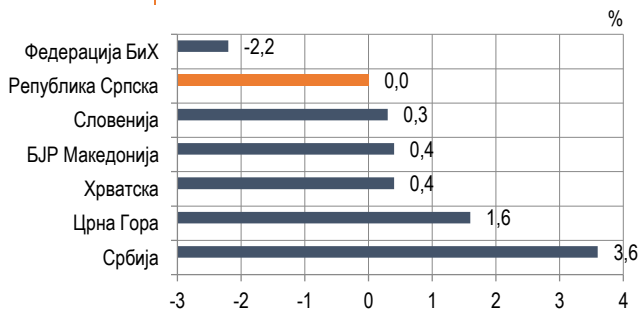
Посматрано по подручјима индустријске производње према Класификацији дјелатности БиХ, највећи раст цијена у 2013. години у односу на 2012. годину забиљежен је у подручју вађења руда и камена, а настао је услед тржишних утицаја и промјене купаца.

Пад цијена забиљежен је у оквиру подручја прерађивачке индустрије и то у областима: производња хемикалија и хемијских производа, производња дуванских производа, производња готових металних производа, машина и опреме.

11.1. ИНДЕКСИ ЦИЈЕНА ПРОИЗВОЂАЧА ИНДУСТРИЈСКИХ ПРОИЗВОДА (КД БиХ 2010)

претходна година=100

Подручја КД	2009	2010	2011	2012	2013
ИНДУСТРИЈА УКУПНО	98,1	102,2	104,7	100,4	100,0
В	101,2	101,2	111,2	102,8	101,1
С	97,0	101,4	106,0	100,4	99,9
Е	99,0	103,9	100,0	100,1	100,0

Графикон 11. 1. Индекси цијена произвођача индустријских производа, поређење

11 – ЦИЈЕНЕ

Потрошачке цијене у Републици Српској, у 2013. години у односу на 2012. годину у просјеку у остале непромијењене.

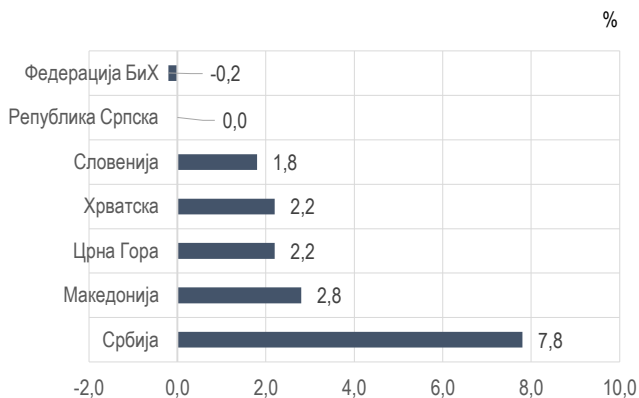
Као и претходне године, највећи раст цијена у Републици Српској у 2013. години забиљежен је у одјељку *Алкохолна пића и дуван*, док је највећи пад цијена забиљежен у одјељку *Одјећа и обућа*.

11.2. ИНДЕКСИ ПОТРОШАЧКИХ ЦИЈЕНА ПО СОИСОР-У

претходна година=100

Назив	2009	2010	2011	2012	2013
УКУПНО	99,6	102,5	103,9	102,1	100,0
Храна и безалкохолна пића	98,3	99,2	105,6	101,7	100,4
Алкохолна пића и дуван	111,0	120,5	108,0	109,1	105,4
Одјећа и обућа	96,9	96,3	95,4	96,1	91,7
Становање, вода, електрична енергија, плин и други енергенти	104,4	104,1	102,8	101,2	100,3
Намјештај, покућство и редовно одржавање куће	100,8	99,8	101,1	101,1	99,9
Здравство	101,1	102,8	99,0	99,9	100,0
Превоз	90,0	106,5	108,1	105,4	99,1
Комуникације	102,1	108,3	110,3	104,3	99,9
Рекреација и култура	102,2	100,0	100,3	99,8	100,5
Образовање	100,8	105,4	99,8	100,3	101,4
Ресторани и хотели	103,5	100,4	100,7	100,2	100,0
Остали производи и услуге	102,9	100,7	99,5	100,5	100,2

У односу на Републику Српску, земље из окружења, Србија, БЈР Македонија, Црна Гора, Хрватска и Словенија забиљежиле су вишу стопу инфлације.

Графикон 11. 2. Инфлација, 2013. (поређење)

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

Цијене у групи Горива и мазива су у 2013. години више за 12,9% у односу на период од прије пет година.

12 – ПОЉОПРИВРЕДА

*„Онај ко мисли да свако воће сазријева кад и јагоде,
тај још ништа не зна о грожђу.“*

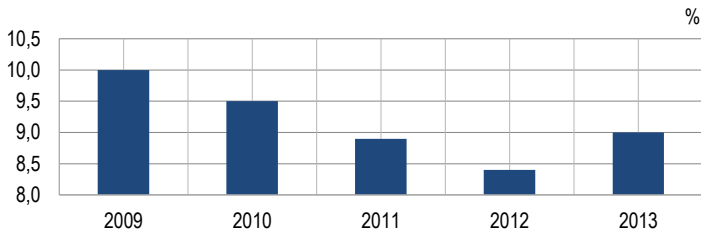
Парацелзус

Будући да у Републици Српској постоје врло повољни природни, територијални и климатски услови за интензивну пољопривредну производњу и да се њоме бави значајан број становника, ова дјелатност је одувјек била изузетно важна за економију Републике Српске.

Учешће пољопривреде у формирању БДП-а је 9,0%

Учешће пољопривреде у структури бруто домаћег производа Републике Српске се у периоду 2009 – 2012. година кретало у интервалу од 8,4% до 10,0%.

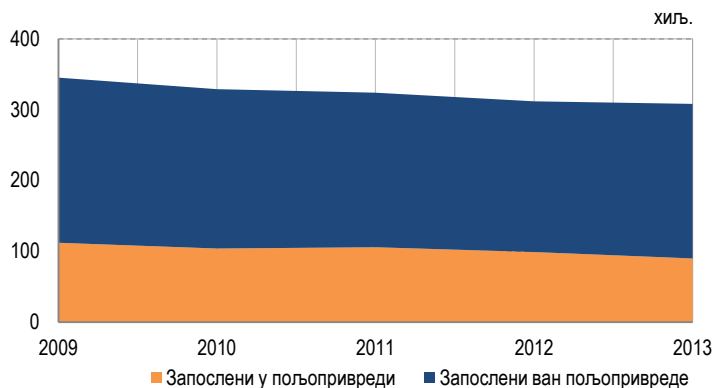
Учешће бруто додате вриједности пољопривреде у формирању бруто домаћег производа у 2013. години износи 9,0%, што је за 0,6% више од прошлогодишњег учешћа или за 1,0% мање у односу на 2009. годину.

Графикон 12.1. Учешће пољопривреде у структури БДП-а

29,1% укупно запослених ангажовано у примарној пољопривреди

У укупном броју запослених у Републици Српској, запослени у примарној пољопривредној производњи и даље имају релативно високо учешће. Према резултатима Анкете о радној снази у 2013. години чак 29,1% запослених ради у пољопривреди од чега су 60% мушкараци, а 40% жене.

Графикон 12.2. Број запослених у пољопривредним и непољопривредним дјелатностима

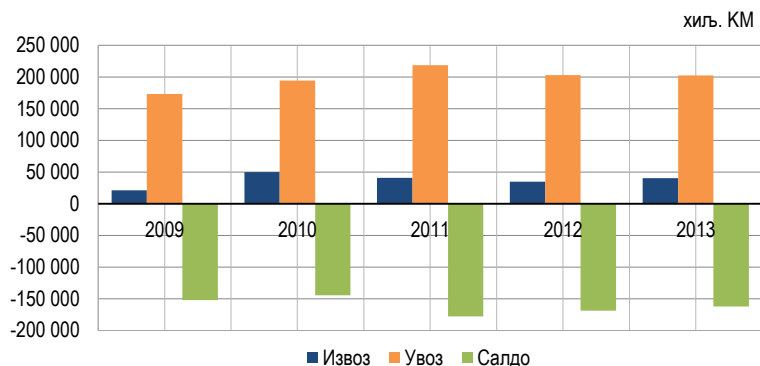
Остварена спољнотрговинска размјена пољопривредних производа у вриједности од 242,6 милиона КМ

Пољопривредни производи у структури спољнотрговинске размјене Републике Српске немају значајније учешће. У прилог томе говори податак да остварени обим спољнотрговинске размјене пољопривредних производа у 2013. години, у вриједности од 242,6 милиона КМ, чини свега 3,4% од вриједности укупне робне размјене.

У подручју пољопривреде у 2013. години остварен је негативан спољнотрговински биланс, при чему је стопа покривености увоза извозом свега 19,8%. У том периоду, Република Српска је извезла пољопривредних производа у вриједности од 40,1 милион КМ, а увезла пољопривредних производа у вриједности од 202,5 милиона КМ.

У односу на претходну годину, остварени спољнотрговински дефицит у размјени пољопривредних производа у 2013. години смањен је за 6,2 милиона КМ или 4,7%.

12 – ПОЉОПРИВРЕДА

Графикон 12.3. Спољнотрговински биланс размјене пољопривредних производа

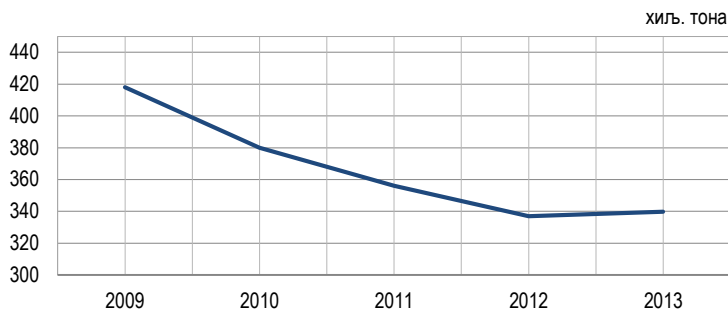
У укупно реализованом извозу у 2013. години, извоз пољопривредних производа из Републике Српске учествује са 1,5%, а увоз са 4,4%.

Као и претходне године, јаја перади остварују највеће учешће у структури укупног извоза које износи 9,6 милиона КМ или 23,9% од укупне вриједности извоза пољопривредних производа оствареног током 2013. године.

У структури увоза, најзаступљенији пољопривредни производ јесте пшеница. Вриједност увезене пшенице износи 44,4 милиона КМ или 21,9% од вриједности укупно оствареног увоза у подручју пољопривреде.

Просјечна производња млијека 3 020 kg по крави

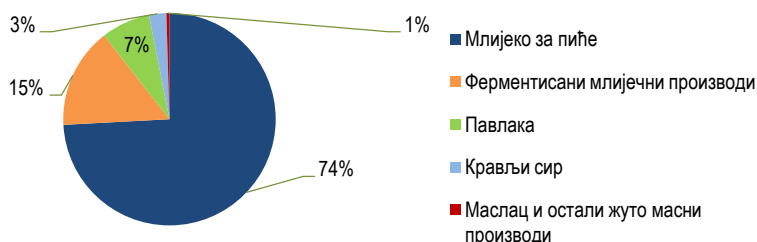
Према подацима из 2013. године, у Републици Српској је произведено укупно 346,6 милиона килограма млијека што је за 0,8% више у односу на прошлу 2012. годину. Од тога, 98,0% чини производња крављег млијека, 1,2% овчје млијеко, док производња козјег млијека чини само 0,8% укупне производње.

Графикон 12.4. Производња крављег млијека

Укупна производња крављег млијека од 339,8 милиона килограма остварена је мужом 112,5 хиљада млијечних грла и оствареним просјечним приносом од 3 020 kg млијека по крави. Вриједност производње крављег млијека у 2013. години износи око 187 милиона КМ, што чини 10,6% укупног пољопривредног бруто производа.

Од укупне количине млијека произведене у Републици Српској током 2013. године, мљекаре су откупили 29,9% или 101,5 милиона килограма млијека. Од прикупљеног млијека произведено је 74,2 милиона килограма различитих свјежих млијечних производа. Највише је произведено млијека за пиће и то 55 милиона килограма, што чини 74,1% од укупне производње свјежих млијечних производа.

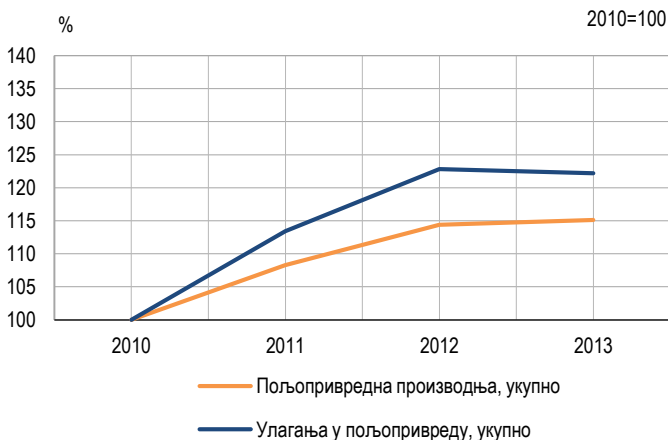
Графикон 12.5. Производња свјежих млијечних производа

12 – ПОЉОПРИВРЕДА

Више цијене пољопривредних производа за 0,7% и ниже цијене средстава која се користе у пољопривредној производњи за 0,4%

Забилежено је у 2013. години повећање цијена већине пољопривредних производа (оутпут), како у односу на базну 2010. годину тако и у односу на претходну 2012. годину. С друге стране код средстава која се користе у пољопривредној производњи (инпут) забилежено је такође повећање цијена у односу на базну 2010. годину, али и снижење цијена у односу на претходну 2012. годину.

Као и претходних година, у односу на базну 2010. годину, раст цијена средстава која се користе у пољопривредној производњи је био већи од раста цијена пољопривредних производа (графикон 12.5).

Графикон 12.6. Годишњи индекси цијена оутпута и инпута

Цијене средстава која се користе у пољопривреди су више за 22,2% у односу на 2010. годину, при чему су цијене средстава за текућу потрошњу у пољопривреди више за 22,4% а цијене средстава намијењених за инвестиције у пољопривреди за 8,1%. У односу на претходну годину, цијене средстава која се користе у пољопривреди су ниже за 0,4% при чему су цијене средстава за текућу потрошњу ниже за 0,4% а цијене средстава за инвестиције у пољопривреди више за 4,6%.

Посматрано по појединачним средствима која се користе у пољопривреди, у односу на базну 2010. годину, у 2013. години највеће повећање цијена забиљежено је код ђубрива, у вриједности од 46,2%, док у истом периоду није забиљежено снижење цијена ни једног од инпута. У односу на претходну годину, током 2013. године највеће повећање цијена средстава која се користе у пољопривреди забиљежено је код мазива у вриједности од 13,8%, док је у истом периоду највећи пад цијена од 6,9% забиљежен код материјала за одржавање и поправак зграда.

Цијене пољоприврених производа у Републици Српској су у 2013. години више за 15,1% у односу на базну 2010. годину, односно 0,7% у односу на 2012. годину. Тако су цијене производа биљне производње више за 13,3% у односу на 2010. годину а ниже за 0,7% у односу на претходну годину, док су цијене стоке и сточних производа у односу на 2010. годину више су за 16,1%, а у односу на прошлу годину за 1,4%.

У односу на базну 2010. годину највеће повећање цијена у 2013. години је забиљежено код индустријског биља, као групе пољопривредних производа, у вриједности од 43,3%. У односу на 2012. годину, код сјемена осталог крмног биља забиљежено је највеће повећање цијене у 2013. години, у вриједности од 167,3%.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

У Републици Српској је у 2013. години било 1 753 280 чокота винове лозе, што је за 315,8% више у односу на 1996. годину.

13 – ШУМАРСТВО

„Најбоље вријеме да посадиш стабло било је прије 20 година.

Друго најбоље вријеме је сад!“

Стара кинеска пословица

Шумарство је за Републику Српску изузетно значајна привредна грана у смислу добијања материјала и енергије, као и ангажовања радне снаге. Шумама Српске се одрживо газдује на начин и у обиму којим се трајно одржава и унапређује њихова производна способност, биолошка разноврсност, способност обнављања и виталност, чиме се у садашњости и будућности обезбеђује испуњавање економских, еколошких и социјалних функција шума.

Територијално, шуме и шумска земљишта покривају око 50% површине Републике Српске, а саме шуме 41%, што износи око 0,75 ха по становнику. У државном власништву налази се око милион хектара шума и шумског земљишта док приватне шуме заузимају двадесетак посто укупне шумске површине у Републици Српској.

13.1. ИСКОРИШЋАВАЊЕ ШУМА

	Посјечена бруто дрвна маса			Лишћара	Четинара
	укупно	државне шуме	приватне шуме		
2009	2 543	2 325	218	1 595	949
2010	2 550	2 314	236	1 523	1 028
2011	2 838	2 555	283	1 640	1 198
2012	2 853	2 558	296	1 585	1 269
2013	2 966	2 670	297	1 617	1 350

хил. m³

Посјечена бруто дрвна маса у шумама и изван шуме у 2013. години већа је у односу на 2012. године и износи 2 966 хиљада m³. Од ове суме на државни сектор отпада 2 670 хиљада m³ што је значајно више него у приватном сектору и чини 90% укупно посјечене дрвне масе.

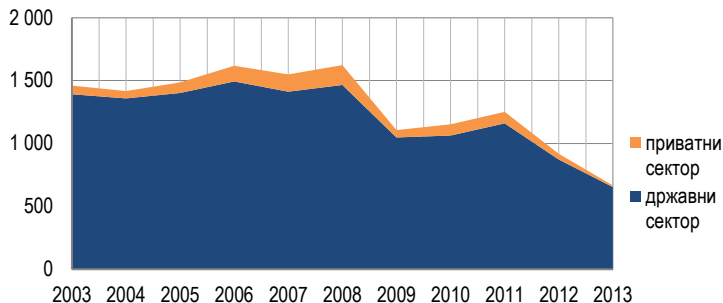
13.2. ПРОИЗВОДЊА И ПРОДАЈА ШУМСКИХ СОРТИМЕНАТА У ДРЖАВНИМ ШУМАМА

	2009	2010	2011	2012	2013
Производња укупно	1 750 475	1 771 841	1 893 542	1 848 712	1 925 029
трупи за резање	812 106	812 047	866 875	862 997	931 740
Продаја укупно	1 682 983	1 809 701	1 955 500	1 815 978	1 892 033
трупи за резање	784 429	847 965	910 105	862 869	922 327

m³

Прикупљени подаци указују да се активност на пошумљавању површина у Републици Српској из године у годину значајно смањује, тако да је у 2013. години укупна површина која је пошумљена износила 667 ха и мања је за 27,3% у односу на 2012. годину, док је у односу на 2011. годину смањена за чак 53%. Површина пошумљена четинарским врстама износи 653 ха, што чини скоро 98% од укупно пошумљених површина током 2013. године.

Графикон 13.1. Вјештачко пошумљавање

13.3. БРУТО ДОДАТА ВРИЈЕДНОСТ ПОДРУЧЈА ШУМАРСТВА

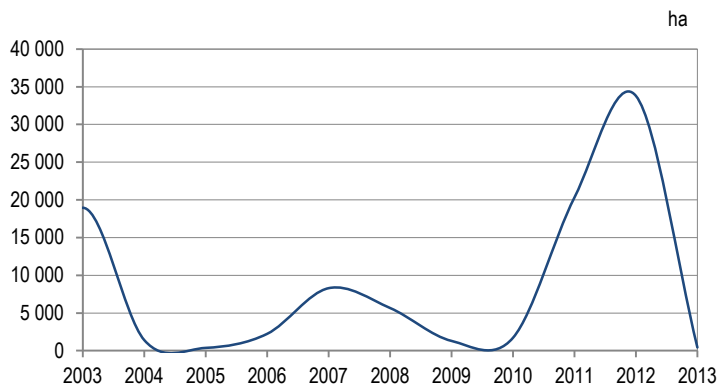
	2009	2010	2011	2012	2013
Бруто домаћи производ у тржишним цијенама, хиљ. КМ	8 236 270	8 318 217	8 682 397	8 584 972	8 761 456
Бруто додата вриједност шумарства, хиљ. КМ	94 456	99 643	109 500	109 318	124 255
Учешће шумарства у структури бруто домаћег производа, %	1,1	1,2	1,3	1,3	1,4

Комерцијално шумарство и индустрија заснована на дрвету као сировини¹⁾ учествују значајно у структури извоза²⁾ Републике Српске у 2013. години са 14,3%, односно у износу од 371 милион КМ.

¹⁾ Осим производње намјештаја,

²⁾ Извоз према стандардној међународној трговинској класификацији (СМТК рев. 4)

13 – ШУМАРСТВО

Графикон 13.2. Површине шума и шумског земљишта захваћене пожаром

Штете од пожара у 2013. години евидентиране су на површини од 415 ha, са оштећеном дрвном масом од 1 993 m³ и значајно су мање у односу на претходну годину.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

У Републици Српској тренутно је активно 91 ловиште на укупној површини од око 2 468 хиљада хектара. Укупан број запослених радника у ловачким предузећима је око 280, док број регистрованих ловаца премашује 20 000.

14 – ЖИВОТНА СРЕДИНА

„Више је савршенства у капљици воде него у било којем уређају који је човјек направио.“

Алберт Анштајн

Природа и њено савршенство створили су услове за живот на планети Земљи. Међутим, човјек модерног доба својим активностима непрестано и озбиљно угрожава и загађује животну средину. Природа реагује, животна средина се мијења, повећава се број опасних обољења по човјека, доскора непознатих, нестају многе врсте у биљном и животињском свијету, нарушена је природна равнотежа и хармонија. Мијења се клима, убрзано. Људи већ трпе посљедице глобалног загријавања, шире се озонске рупе, јачају ефекти „стаклене баште“, падају киселе кише. Због тога је истовремено у свијету почела да снажи свијест о неопходности заштите човјекове околине. И у Републици Српској се томе придаје све већа пажња, те се у том правцу предузимају интензивније мјере и активности о чему говоре прикупљени статистички подаци, поготово кад је ријеч о комуналном отпаду.

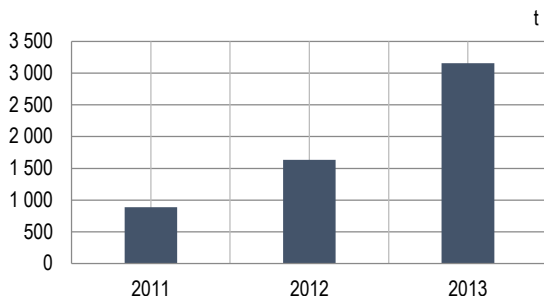
Више секундарних компоненти издвојено из комуналног отпада

Издавање и коришћење секундарних компоненти комуналног отпада једна је од повољних и пожељних опција одрживог управљања отпадом, чијом примјеном се у многим земљама Европске уније постижу значајни еколошки и економски ефекти.

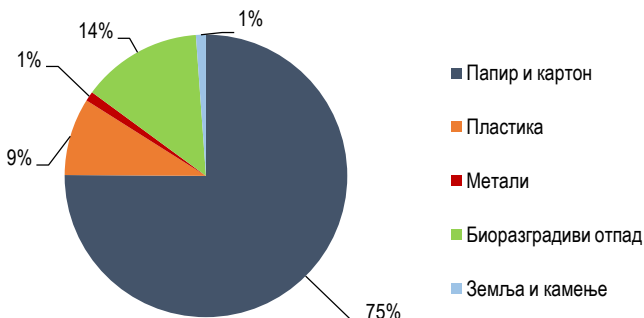
У Републици Српској, иако не у довољној мјери, биљежи се примјетан пораст количине секундарних материјала који се издавају из комуналног отпада ради продаје и даљег коришћења. Количина материјала који су у ову сврху искључени из тока комуналног отпада прикупљеног у 2013. години износила је 3 156 t, што је скоро дупло више него у претходној години. У структури издвојених компоненти преовладавао је отпад од папира и картона, чинећи 75% укупне количине.

Пораст количине обновљивих материјала издвојених из комуналног отпада видљив је и током трогодишњег периода, од 2011. до 2013. године. Иако у незнатној мјери, овакав тренд допринио је смањењу количине отпада који се трајно одлаже на одлагалишта, што је и даље доминантан поступак управљања комуналним отпадом у Републици Српској.

14 – ЖИВОТНА СРЕДИНА

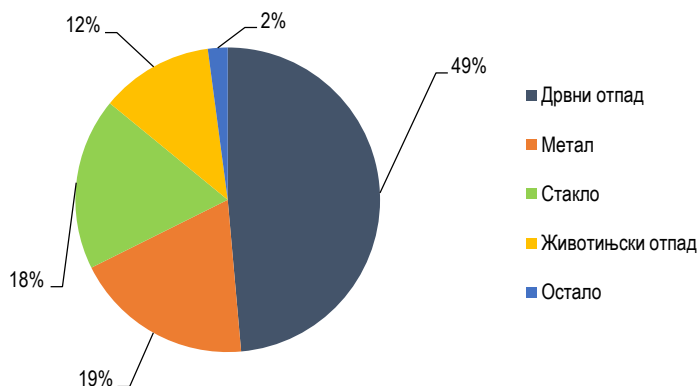
Графикон 14.1. Продате/прерађене компоненте комуналног отпада

Графикон 14.2. Састав комуналног отпада намијењеног за продају/прераду, 2013.

Отпад од метала, преовлађујућа секундарна сировина у прерађивачкој индустрији

У сектору прерађивачке индустрије метални отпад је најзаступљенија врста отпада који се као секундарна сировина продаје домаћим предузећима или извози. Извезено је, у 2012. години, скоро 40% укупно насталог металног отпада у тој години, док је двије године раније, у 2010. години, тај удио био нешто мањи од 30%. Поред металног отпада као секундарног материјала, прерађивачка индустрија је у 2012. години извезла и значајну количину отпадне дрвне масе, потом отпадног стакла и животињског отпада.

Графикон 14.3. Извоз отпадних материјала из прерађивачке индустрије, 2012.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

Дужина јавне водоводне мреже у Републици Српској је у периоду од десет година, од 2004. до 2013. године, порасла за скоро 50%.

15 – ИНДУСТРИЈА

„Начин производње материјалног живота условљава процес друштвеног, политичког и духовног живота уопште.“

Карл Маркс

Индустријска производња биљежи раст од 4,1% у 2013. години у односу на 2012. годину

Индустријска производња до 2011. године биљежила је стални раст, док је у 2012. години забиљежен пад од 4,0%. У наредној, 2013. години, остварено је повећање од 4,1% у односу на 2012. годину.

Као и претходних година, и даље је најзначајнија производња електричне енергије, прехранбених производа, прерада дрвета, вађење угља, вађење руда метала, производња глинице, производа од метала, производа од бетона, деривата нафте и производња обуће.

Повећање индустријске производње, у истој години, такође је забиљежено у Србији (5,5%), БЈР Македонији (3,2%) и Федерацији БиХ (7,4%), док је пад забиљежен у Словенији (-0,7%) и Хрватској (-1,8%).

15.1. ИНДЕКСИ ИНДУСТРИЈСКЕ ПРОИЗВОДЊЕ ПО ПОДРУЧЈИМА КД претходна година=100

Подручја КД	2009	2010	2011	2012	2013
ИНДУСТРИЈА УКУПНО	110,7	105,4	104,8	96,0	104,1
В	92,9	109,1	118,2	96,1	104,1
С	121,4	105,5	104,3	95,6	104,2
Д (осим 35.3)	103,6	103,0	100,0	96,3	101,1

15.2. ИНДЕКСИ ИНДУСТРИЈСКЕ ПРОИЗВОДЊЕ ПО ПОДРУЧЈИМА КД 2010=100

Подручја КД	2009	2011	2012	2013
ИНДУСТРИЈА УКУПНО	94,8	104,8	100,5	104,7
В	91,6	118,2	113,6	118,3
С	94,7	104,3	99,8	103,9
Д (осим 35.3)	97,1	100,0	96,3	97,4

Улагања у индустрију у 2013. години су за 21,9% мања у односу на прошлу годину

Остварене инвестиције у нова стална средства у индустријским дјелатностима износе 558 милиона КМ, што чини 41,0% укупно остварених инвестиција у нова стална средства у Републици Српској у 2013. години.

Учешће индустрије у бруто домаћем производу у 2013. години је 15,6%, при чему најзначајније учешће има прерађивачка индустрија (8,7%).

До краја 2013. године регистровано је укупно 4 041 индустријско предузеће, од чега је 86,4% у приватном власништву.

Највише индустријских предузећа, 90,1% бави се прерађивачком индустријом, 4,2% вађењем руда и камена, 4,1% производњом и снабдијевањем електричном енергијом, гасом, паром и климатизацијом и 1,6% рециклажом (прерадом) материјала.

У Регистар пословних субјеката у 2013. години уписана су и разврстана у индустријске дјелатности 163 пословна субјекта.

У индустријским предузећима запослено је 53 хиљаде радника, од чега 76,9% у прерађивачкој индустрији. Радници запослени у индустријским предузећима чине 26,2% од укупно запослених у Републици Српској.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

Бруто додата вриједност индустријских предузећа у 2013. години износи 1 371 милион КМ.

Производи прерађивачке индустрије чине скоро три четвртине укупне продаје

Према извјештајима индустријских предузећа, продаја индустријских производа у 2013. години износи 4,9 милијарди КМ. Производи прерађивачке индустрије чине 73,5% укупне вриједности продаје.

Шест индустријских области са највећим учешћем у укупној вриједности продаје индустријских производа су: Производња кокса и рафинисаних нафтних производа 24,0%, Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација 20,9%, Производња прехранбених производа 13,2%, затим Прерада дрвета и производа од дрвета и плута, осим намјештаја 5,9%, Производња готових металних производа, осим машина и опреме 5,3% и Производња базних метала 4,7%.

15 – ИНДУСТРИЈА

15.3. ВРИЈЕДНОСТ ПРОДАЈЕ ПО ИНДУСТРИЈСКИМ ОБЛАСТИМА

	мил. KM				
ИНДУСТРИЈСКЕ ОБЛАСТИ	2009	2010	2011	2012	2013
ИНДУСТРИЈА УКУПНО	2 902	3 415	3 864	5 032 ¹⁾	4 901
Вађење угља и лигнита (мрког угља)	31	35	45	61	63
Вађење руда метала	56	90	114	135	141
Вађење осталих руда и камена	31	28	31	32	33
Помоћне услужне дјелатности у вађењу руда и камена	-	-	-	-	0
Производња прехранбених производа	454	537	574	609	649
Производња пића	63	57	57	72	76
Производња дуванских производа	10	7	5	4	5
Производња текстила	46	42	39	36	28
Производња одјеће	42	36	38	33	41
Производња коже и предмета од коже	64	77	88	71	95
Прерада дрвета и производи од дрвета и плуте	181	214	260	269	290
Производња папира и производа од папира	94	93	106	103	108
Штампање и умножавање снимљених записа	19	19	16	14	12
Производња кокса и рафинисаних нафтних производа	86	97	133	1 331 ¹⁾	1 174
Производња хемикалија и хемијских производа	57	64	40	60	52
Производња фармацеутских производа и препарата	9	12	31	38	42
Производња производа од гуме и пластичних маса	80	71	77	81	84
Производња осталих производа од неметалних минерала	113	152	151	125	89
Производња базних метала	177	296	336	274	230
Производња готових металних производа, осим машина и опреме	191	227	253	257	262
Производња рачунара, електронских и оптичких произв.	9	8	8	7	8
Производња електричне опреме	23	44	47	51	59
Производња машина и опреме, д.н.	29	26	37	46	46
Производња моторних возила, приколица и полуприколица	14	24	26	26	31
Производња осталих саобраћајних средстава	2	2	1	7	11
Производња намјештаја	87	102	122	136	149
Остала прерађивачка индустрија	8	8	8	12	13
Поправка и инсталација машина и опреме	48	66	82	74	49
Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација	857	932	1 081	1 030	1 026
Рециклажа (прерада) материјала	21	51	57	38	35

¹⁾ Почевши од 2012. године, подаци нису оптимално упоредиви са подацима за претходне године

Трећина укупне вриједности продаје индустријских предузећа се односи на извоз

Извоз који су остварила индустријска предузећа у 2013. години износи 1 654 милиона КМ, што представља 33,8% њихове укупне вриједности продаје.

Графикон 15.1. Индустријске области са највећим учешћем извоза у укупном извозу индустријских предузећа, 2013.

16 – ЕНЕРГЕТИКА

„Енергија, то је кључни проблем будућности – питање живота или смрти!“

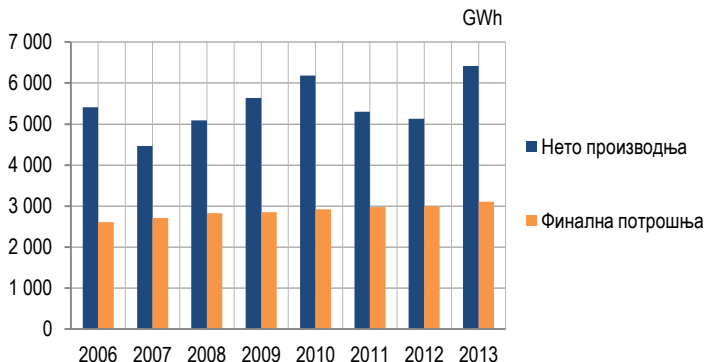
Никола Тесла

У 2013. години забиљежена је рекордна производња електричне енергије

Производњом у домаћим електранама задовољавају се укупне потребе за електричном енергијом у Републици Српској, а вишак се извози на друга тржишта. До сада највећа производња електричне енергије остварена је у 2013. години.

Укупна нето производња електричне енергије у 2013. години је 6 416 GWh од чега је у хидроелектранама произведено 3 004 GWh или 46,8%, у термоелектранама 3 390 GWh или 52,8%, док је у индустријским енерганама произведено 22 GWh или 0,3%.

У протеклих осам година примјетан је благи тренд раста финалне потрошње електричне енергије.

Графикон.16.1. Нето производња и финална потрошња електричне енергије

Највећа финална потрошња угља и природног гаса остварена је у индустрији

Значајне природне ресурсе у Републици Српској представљају мрки угаљ и лигнит. Производња угља у 2013. години је највећа остварена производња у рудницима у последњих седам година.

Од укупно расположиве количине угља, преко 94% се троши за производњу енергије, док се остатак користи у широкој потрошњи. Највећи финални потрошач угља је индустрија са учешћем од 55,1%.

Будући да Република Српска нема сопствену производњу природног гаса, сву потребну количину увози. У финалној потрошњи природног гаса највеће учешће има индустрија са 85,7%.

Највише топлотне енергије се производи из мазута, затим из угља, биомасе и природног гаса.

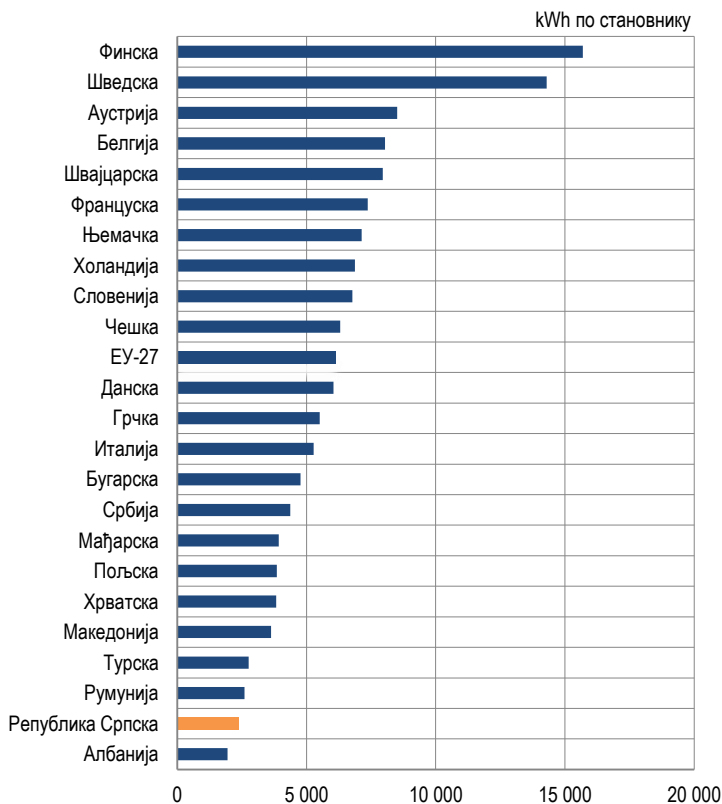
ДА ЛИ ЗНАТЕ?

учешће електричне енергије добијене из обновљивих извора у укупној нето производњи је 46,8%.

16.1. ПРОИЗВОДЊА И ФИНАЛНА ПОТРОШЊА ГОРИВА И ЕНЕРГИЈЕ

Производња горива и енергије	2009	2010	2011	2012	2013
Мрки угаљ (хиљ. t)	1 930	1 550	2 147	2 201	2 194
Лигнит (хиљ. t)	2 834	3 042	3 379	3 024	3 334
Електрична енергија ¹⁾ (GWh)	5 640	6 183	5 298	5 130	6 416
Хидроелектране ¹⁾ (GWh)	2 638	3 318	1 848	1 878	3 004
Термоелектране ¹⁾ (GWh)	2 993	2 856	3 450	3 252	3 390
Остала производња ¹⁾ (GWh)	9	9	-	-	22
Топлота (TJ)	1 547	1 680	1 737	1 806	1 697
Финална потрошња горива и енергије	2009	2010	2011	2012	2013
Мрки угаљ (хиљ. t)	63	74	81	71	171
Лигнит (хиљ. t)	98	104	134	133	94
Електрична енергија (GWh)	2 847	2 922	2 970	3 000	3 104
Топлота (TJ)	1 378	1 483	1 613	1 506	1 433
Природни гас (хиљ. Sm ³)	32 097	36 026	67 037	58 755	21 923

¹⁾ Производња на прагу

Графикон.16.2. Потрошња електричне енергије по становнику, 2012. (IEA)

У 2013. години преко 382 милиона КМ је уложено у енергетику

Остварене инвестиције у нова стална средства у енергетику (области 05, 19 и 35) износе око 382 милиона КМ, што чини 24,7% укупно остварених инвестиција у нова стална средства у Републици Српској у 2013. години.

Учешће енергетике у укупном бруто домаћем производу је 5,0%.

Око 11 000 радника запослено је у енергетици, што представља око 6% од укупно запослених у Републици Српској. Број запослених у енергетици у 2013. години у поређењу са 2012. годином мањи је за 0,1%.

17 – ГРАЂЕВИНАРСТВО

„Од свега што човек у животном нагону подиже и гради, ништа није у мојим очима боље и вредније од мостова. Они су важнији од кућа, светији, општији од храмова.

Свачији и према сваком једнаки, корисни, подигнути увек смислено, на месту на коме се укршта највећи број људских потреба, истрајнији су од других грађевина и не служе ничем што је тајно и зло.“

Иво Андрић

Вриједност извршених грађевинских радова у Републици Српској биљежи раст од 11,4% у 2013. години у односу на претходну годину. Објекти нискоградње чине 70,0% укупне вриједности извршених радова и имају раст од 24,4%, док је код објеката високоградње евидентиран пад за 10,5%. У исто вријеме дошло је до пада броја запослених у грађевинарству за 1,5%.

Учешће бруто додате вриједности грађевинарства у формирању бруто домаћег производа Републике Српске у 2013. години износи 4,4% а остварене инвестиције у нова стална средства у грађевинарству учествују са 22% укупно остварених инвестиција.

Графикон 17.1. Вриједност извршених радова

17 – ГРАЂЕВИНАРСТВО

Број завршених станова мањи је за 7,5% у 2013. години у односу на прошлу годину. Највећи пад стамбене изградње забиљежен је код једнособних станова и то за 33,2%. Највише је завршено двособних станова, 52,1%, затим слиједе једнособни станови са 27,1%, а остатак отпада на трособне и вишесобне станове.

17.1. ЗАВРШЕНИ СТАНОВИ ПРЕМА БРОЈУ СОБА

	Јединица мјере	2013
УКУПНО	број m ²	1 350 70 092
Једнособни станови	број m ²	366 14 060
Двособни станови	број m ²	704 34 286
Трособни станови	број m ²	220 15 346
Четворособни и вишесобни станови	број m ²	60 6 400

У грађевинарству је запослено 4,6% од укупног броја запослених у Републици Српској

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

Чувени мост Мехмед-паше Соколовића у Вишеграду (и по Андрићу познат као „На дрини Ћуприја“), уписан је на UNESCO Листу свјетске баштине на 31. сједници Комитета за свјетску баштину, одржаној од 23. јуна до 2. јула 2007. године у Крајстчрчу (Christchurch), Нови Зеланд, одлуком број 31 COM 8B.34.

Мехмед-паша Соколовић рођен је 1505. године у селу Соколовићи близу Рудог. Као дјечак, звао се Бајо Ненадић.

18 – СПОЉНА ТРГОВИНА

„Продавцу је довољно једно, а купцу ни стотине очију.“
Мигуел де Сервантес

Подаци о увозу и извозу односе се на пословне субјекте са сједиштем у Републици Српској.

Статистика спољне трговине обухвата сав промет робе која се извози из земље и која се увози у земљу, а која је хомогена према врсти производа, земљи поријекла, одредишту, начину плаћања и моменту преласка границе.

У складу са европским стандардима, подаци се обухватају према систему специјалне трговине, што значи да се поред редовног извоза и увоза, обухвата и извоз и увоз по основу процеса оплемењивања, тј. обрада и дорада, а искључује се привремени извоз и увоз.

Из укупне вриједности увоза и извоза искључен је увоз и извоз остварен од стране физичких лица.

Повећање извоза у 2013. години

У периоду од 2009. до 2013. године, извоз из Републике Српске стално је растао, осим у 2012. години.

У односу на 2012. годину, у 2013. години извоз је повећан за 9,7%, а увоз за 1,6%. Обим робне размјене Републике Српске са иностранством у 2013. години износио је 7,2 милијарди КМ, од чега се на извоз односи 2,6 милијарди КМ, а на увоз 4,6 милијарди КМ. Спољнотрговински дефицит Републике Српске у истој години износио је двије милијарде КМ.

Република Српска је у 2013. години највише извозила у Србију 15,9%, Италију 15,9%, Хрватску 12,4%, Њемачку 10,1% и Словенију 9,0%.

У истој години, највише се увозило из Русије 26,8%, Србије 16,8%, Италије 9,8%, Њемачке 6,3% и Кине 5,5%.

Покривеност увоза извозом у 2013. години износила је 57,1%

Покривеност увоза извозом у Републици Српској, као и код већине земаља у окружењу, такође је повећана у 2013. години у односу на 2012. годину.

18 – СПОЉНА ТРГОВИНА

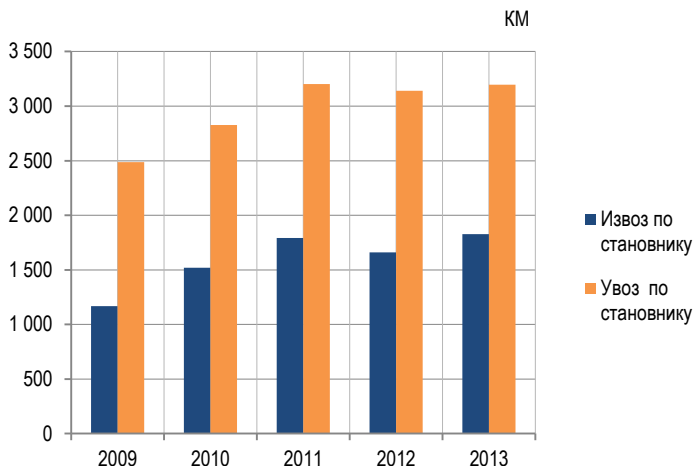
У робној размјени Републике Српске са иностранством у 2013. години највише су заступљени минерални производи

У структури извоза у 2013. години, највише учествује одјељак Минерални производи са 20,9%, затим одјељак Прости метали и производи од простих метала 13,4% и одјељак Дрво; дрвени угаљ; плута; производи од сламе 11,2%.

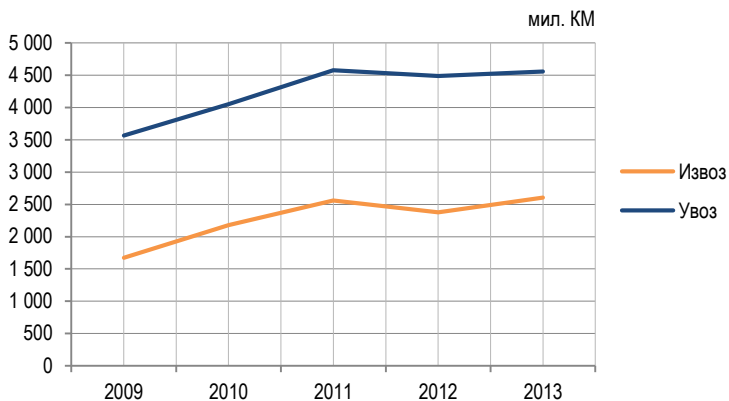
У структури увоза у истој години, највише учествује одјељак Минерални производи са 29,4%, затим одјељак Машине; електротехничка опрема; апарати за снимање и репродукцију слике и звука 10,4% и одјељак Производи прехранбене индустрије; пића, алкохоли и дуван 10,0%.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

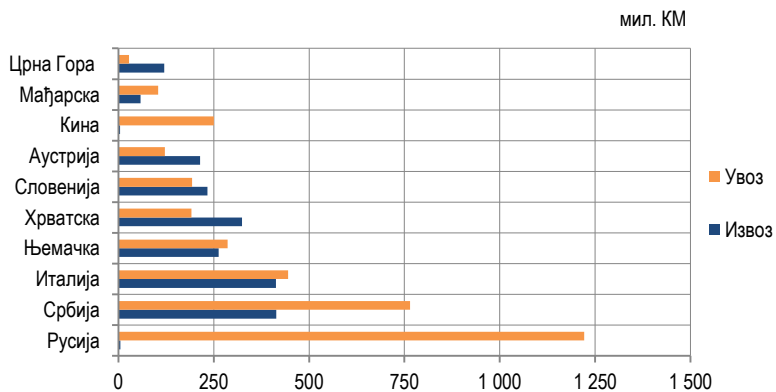
Република Српска је у 2013. години највише робе извезла у Републику Србију и Републику Италију, по 15,9%.

Графикон 18.1. Извоз и увоз по становнику

Графикон 18.2. Спољнотрговински биланс

Графикон 18.3. Земље са највећим учешћем у обиму робе размијене са Републиком Српском, 2013.

19 – ДИСТРИБУТИВНА ТРГОВИНА

„Јутро је мајка послова, а ноћ мајка мисли.“

Италијанска пословица

Дистрибутивна трговина је скуп свих облика трговинских активности, од набавке робе од произвођача до испоруке робе крајњим потрошачима на домаћем тржишту. Она обухвата: трговину на велико за властити рачун, посредовање у трговини на велико, трговину на мало и поправку моторних возила и мотоцикала, те предмета за личну употребу у домаћинству.

Подаци о промету предузетника нису укључени у укупан промет.

Највећа стопа раста дистрибутивне трговине у односу на базу 2010. годину остварена је у 2011. години и била је 5,9%.

Промет у трговини на мало у 2013. години у односу на базу 2010. годину номинално је био већи за 35,0%, а реално 26,1%. Промет у трговини на велико, мјерен номиналном стопом раста, у истом периоду био је мањи за 7,5%.

19.1. ИНДЕКСИ ПРОМЕТА У ДИСТРИБУТИВНОЈ ТРГОВИНИ ПО ОБЛАСТИМА КД

	Дистрибутивна трговина, укупно	Трговина на велико и мало моторним возилима и мотоциклима, поправка моторних возила и мотоцикала	Трговина на велико, осим трговине моторним возилима и мотоциклима	Трговина на мало, осим трговине моторним возилима и мотоциклима	
				Номинални	Реални
2009	90,1	96,6	90,1	90,7	94,6
2010	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
2011	105,9	110,9	103,9	107,0	102,5
2012	88,9	102,0	79,7	112,2	104,0
2013	85,7	92,5	75,1	135,0	126,1

Графикон 19.1. Учешће промета по робним групама у укупном промету у трговина на мало

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

Једна четвртина промета трговине на мало односи се на храну, пиће и дуванске производе.

20 – УГОСТИТЕЉСТВО

"Ако желиш да упознаш један народ, сједни за његову трпезу, пробај његову храну и пиј његово вино, тек онда ћеш упознати какви су то људи."

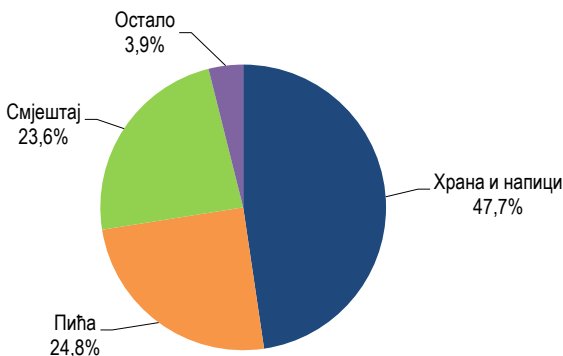
Стара римска пословица

Свака од регија Републике Српске има специфичну угоститељску понуду, која је чини препознатљивом и различитом од других. Идући од Крајине као најбогатије гастро регије, преко Посавине са благим долинама и плодним њивама, Семберије - житнице Републике Српске, Подриња које је богато разним врстама рибе, Сарајевско-романијске регије, специфичне по традиционалним начинима припреме јела, па све до Источне Херцеговине богате квалитетним винима и пршутом, осјетићете изузетно гостопримство, као да се крећете траговима поменуте пословице. То је само дио богате и занимљиве угоститељске понуде Републике Српске.

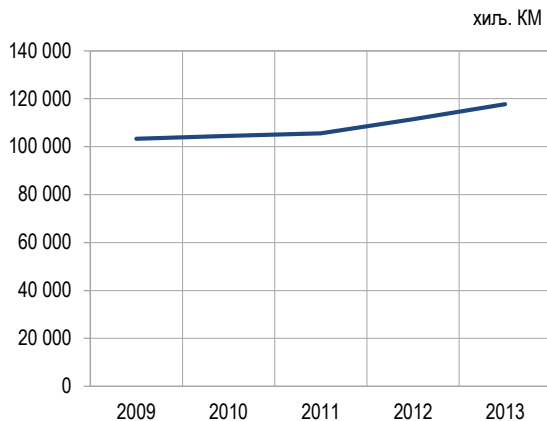
Прикупљени подаци показују да је у току 2013. године у Републици Српској остварен раст промета у угоститељству у односу на претходну годину и то повећање износи 5,6%.

Када су у питању подаци из угоститељства, највећи раст је забиљежен код промета од смјештаја (9,1%).

Подацима нису обухваћени предузетници.

Графикон 20.1. Структура промета у угоститељству по врсти услуга, 2013.

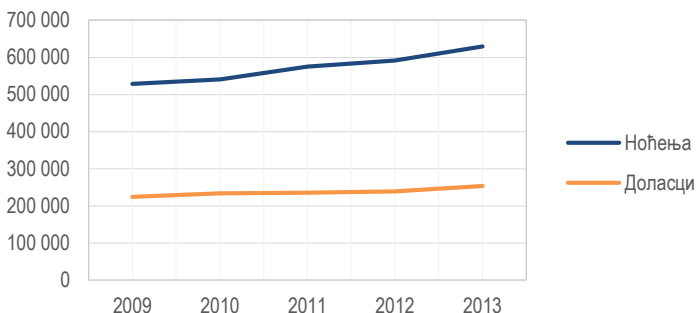
Графикон 20.2. Промет у угоститељству по годинама

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

Промет у угоститељству у последњих десет година повећао се за више од два пута.

21 – ТУРИЗАМ

„Не чезнемо за одређеним мјестима, него за осјећајима што их она у нама буде.“
Сигмунд Граф

Графикон 21.1. Доласци и ноћења туриста по годинама ¹⁾

Иако се ради о релативно малом територијалном простору, Република Српска се може похвалити богатим природним љепотама и другим ресурсима, који су добар предуслов за развој свих видова туризма. Када се говори о туристичкој понуди Републике Српске свакако треба поменути олимпијску љепотицу Јахорину, затим Врбас, националне паркове „Козару“ и „Сутјеску“, „Андрић град“ као својеврстан бисер културе, а не треба заборавити ни бањско-туристички комплекс Бања Врућица.

У Републици Српској у 2013. години, остварено је повећање долазака туриста од 6,3%, а број ноћења је повећан за 6,5%. Од укупно остварених ноћења страних туриста, туристи из Србије биљеже највећи број ноћења са 34,1% удјела, слиједе туристи из Хрватске са удјелом од 18,9%, те туристи из Словеније са 8,7% удјела.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

Број долазака туриста из Русије у последњих пет година се удвостручио, а број ноћења се повећао за више од три пута.

¹⁾ Од јануара 2013. године, објекти за смјештај у бањским мјестима у којима особе бораве ради медицинске рехабилитације, приказују доласке и ноћења само за особе које саме носе накнаду за тај боравак. За податке од 2009-2012. године, извршен је прерачун података.

22 – САОБРАЋАЈ И ВЕЗЕ

“Festina lente!”/„Пожури полако!”

Стара римска сентенца

Превоз путника и робе

Превоз путника у друмском и градском саобраћају, у последњих пет година, као и превоз путника у жељезничком саобраћају највећу стопу раста забиљежио је у 2010. години.

22.1. ПРЕВОЗ ПУТНИКА И РОБЕ ПО ГРАНАМА САОБРАЋАЈА

	2009	2010	2011	2012	2013
Друмски и градски саобраћај					
Дужина путева, km*	13 092	14 147	14 376	14 299	14 040
Превезени путници, хиљ.	28 578	30 499	32 171	32 612	31 745
Превезена роба, хиљ.тона	1 397	1 447	1 741	2 063	2 444
Жељезнички саобраћај					
Дужина пруге, km	416	426	426	426	426
Превезени путници, хиљ.	448	402	317	321	211
Превезена роба, хиљ.тона	4 101	5 087	5 191	5 372	5 191
Услуге у ваздушном саобраћају					
Број летова	896	662	856	658	739
Број путника	6 973	4 566	8 372	6 397	8 734

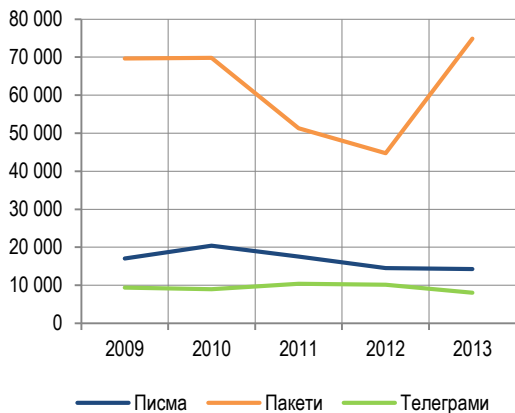
* Извор јединице локалне самоуправе

Превезено је 32 милиона путника у 2013. години, од чега градско-приградским превозом 73,5%.

Позитивна стопа раста присутна је и у друмском превозу робе. Превезено је 18,5% више робе у 2013. него у 2012. години, док је превоз робе жељезничким саобраћајем смањен за 3,4%. Жељезничким саобраћајем превезе се 68,0% од укупно превезене робе.

Поштанске активности

Број пакетских пошиљки у 2013. години порастао је за 67,6% у односу на претходну годину док је број писама и број телеграма наставио тенденцију опадања.

Графикон 22.1. Поштанске активности

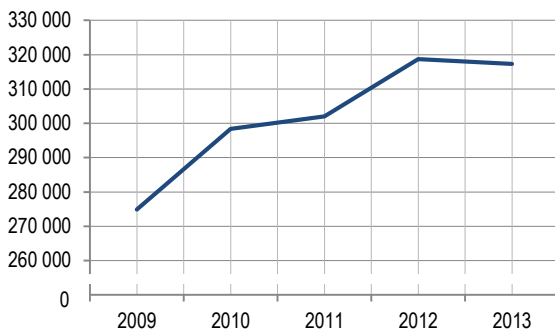
Регистрована возила

У Републици Српској у 2013. години регистровано је 0,4% мање возила него у 2012. години.

Од укупног броја регистрованих возила, чак 85,5% односи се на регистрована путничка возила.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

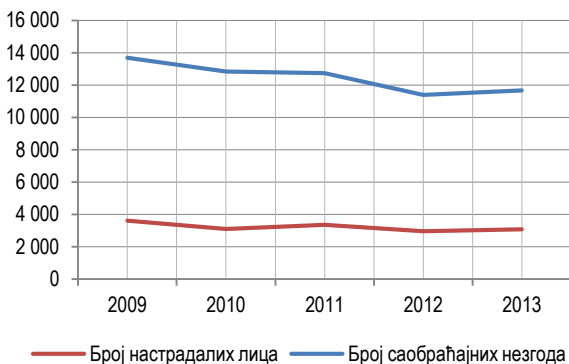
У 2013. години регистровано је 52% мање мотоцикала, трицикала и четвороцикала него у 2012. години, док је у истом периоду регистровано 4% више аутомобила.

Графикон 22.2. Укупан број регистрованих возила

Саобраћајне незгоде

У Републици Српској у 2013. години број саобраћајних незгода већи је за 1,7% у односу на 2012. годину. Број погинулих лица у саобраћајним незгодама већи је за 9,3%, а број повријеђених лица за 4,1% у односу на претходну годину.

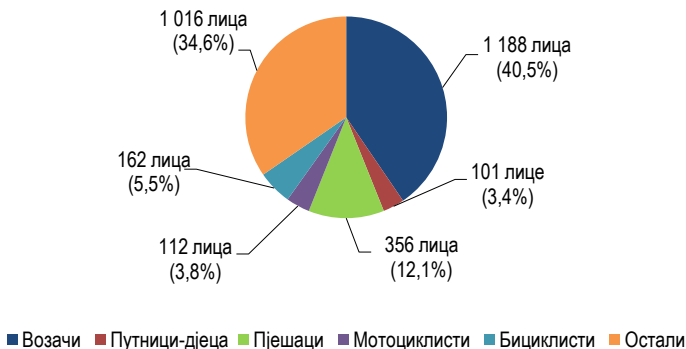

Графикон 22.3. Саобраћајне незгоде и настрадала лица

У саобраћајним незгодама у 2013. години 30,7% лица које је изгубило живот било је старости преко 60 година, а у својству возача 32,8%. Најчешћи узрок саобраћајних незгода и даље је на првом мјесту неприлагођена брзина.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

Саобраћајне незгоде најчешће се догоде петком.

Графикон 22.4. Повријеђена лица према својству учесника у саобраћајној незгоди, 2013.

„Ако планирате годину унапријед, посијте сјеме, ако планирате десет година унапријед, посадите дрво, ако планирате стотину година унапријед, образујте људе.“

Стара кинеска пословица

ПРЕДШКОЛСКО ОБРАЗОВАЊЕ И ВАСПИТАЊЕ

Предшколско васпитање и образовање обухвата васпитање и образовање, његу и заштиту дјеце старости од шест мјесеци до поласка у школу. Предшколске установе заједно са породицом учествују у подизању и раном образовању и васпитању дјеце.

У претходном петогодишњем периоду, примјетан је благи пораст броја дјеце у предшколским установама, као и благи пораст броја запослених. У структури запослених у предшколским установама 90% чине жене док половина запослених чине васпитачи.

23.1. ПРЕДШКОЛСКО ВАСПИТАЊЕ И ОБРАЗОВАЊЕ

	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014
Број предшколских установа	78	78	82	95	99
Дјеца	6 583	6 394	6 732	7 369	7 599
Васпитне групе	287	287	300	334	366
Васпитачи	449	444	470	538	574
Просјечан број дјеце у групи	23	22	22	22	21
Просјечан број дјеце по васпитачу	15	14	14	14	13

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

У Републици Српској је у 2013. години било 99 предшколских установа, од чега су 29 приватне предшколске установе.

ОСНОВНО ОБРАЗОВАЊЕ И ВАСПИТАЊЕ

Школе у Републици Српској из године у годину имају све мање ученика, а све учесталије гашење школског звона у многим руралним подручјима достигло је забрињавајуће размијере. То недвосмислено указује да депопулација и миграције узимају све више маха и у школским клупама. Упућени тврде како клупе остају празне због пада наталитета, миграција, али и све већег сиромаштва становништва.

23.2. ОСНОВНО ОБРАЗОВАЊЕ И ВАСПИТАЊЕ НА ПОЧЕТКУ ШКОЛСКЕ ГОДИНЕ

	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014
Број основних школа	754	751	731	727	721
Ученици	108 736	105 028	101 376	99 025	96 932
Одјељења	5 609	5 557	5 439	5 310	5 251
Наставници	8 223	8 360	8 455	8 448	8 535
Просјечан број ученика по одјељењу	19	19	19	19	18
Просјечан број ученика по наставнику	13	13	12	12	11

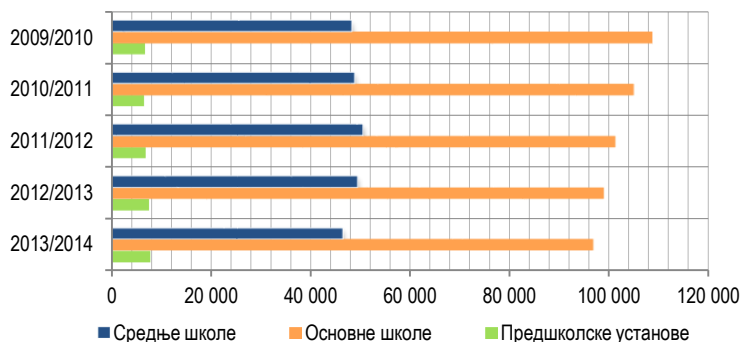
СРЕДЊЕ ОБРАЗОВАЊЕ И ВАСПИТАЊЕ

Дјелатност средњег образовања обухвата различите врсте и облике образовања којим се након завршене основне школе стичу знања и способности потребна за рад у струци и за даље школовање.

И у средњим школама примјетно је смањење броја ученика с обзиром да средње образовање законом није обавезно и није бесплатно. У претходним годинама у врху популарности међу основцима су и даље гимназије, као и занимања из економске, електротехничке и машинске струке.

23.3. СРЕДЊЕ ОБРАЗОВАЊЕ И ВАСПИТАЊЕ НА ПОЧЕТКУ ШКОЛСКЕ ГОДИНЕ

	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014
Број средњих школа	94	94	94	94	94
Ученици	48 225	48 788	50 452	49 367	46 421
Одјељења	1 926	1 990	2 027	1 963	1 872
Наставници	3 598	3 768	3 981	4 013	3 947
Просјечан број ученика по одјељењу	25	25	25	25	25
Просјечан број ученика по наставнику	13	13	13	12	12

Графикон. 23.1. Дјеча-ученици у образовним установама на почетку школске године

23 – ОБРАЗОВАЊЕ

Графикон. 23.2. Ученици средњих школа по струкама на почетку школске 2013/2014. године

Домови ученика и студентски домови

Домови ученика и студената су васпитно-образовне установе које омогућавају ученицима и студентима боравак, смјештај, исхрану и васпитање током школовања. Основна улога домова је да пруже ученицима и студентима, који су одвојени од породица, васпитно-образовни рад, смјештај, исхрану, услове за учење, завршавање школских обавеза, културне и спортске активности.

Међу корисницима домова ученика и студентских домова, готово једнако су заступљени мушки и женски ученици/студенти.

23.4. ДОМОВИ УЧЕНИКА И СТУДЕНТСКИ ДОМОВИ У РЕПУБЛИЦИ СРПскоЈ

	2010	2011	2012	2013	2014
Домови	13	13	13	12	13
Ученици и студенти у домовима	3 055	3 116	3 252	3 291	3 342
Број соба	914	980	973	910	969
Васпитачи	28	27	27	26	28

ВИСОКО ОБРАЗОВАЊЕ

Мање уписаних студената на првом циклусу студија

На високошколским установама у Републици Српској укупан број уписаних студената мањи је за 5,3% или 2 482 студента. Док је на другом и трећем циклусу број студената у порасту, опада број студената уписаних на први циклус студија. У школској 2013/2014. години број уписаних студената на првом циклусу студија, у односу на претходну годину, мањи је за 6,1%.

Када посматрамо полну структуру уписаних студената, на првом циклусу и на специјалистичким студијама већа је заступљеност жена, на магистарским студијама већа је заступљеност мушкараца, док на трећем циклусу студија 47,0% чине жене.

Принципи Болоњске декларације у високом образовању у Републици Српској уведени су Законом о високом образовању усвојеном 2006. године. У школској 2013/2014. години, студирање је и даље организовано према старом програму образовања и програму који је усклађен са Болоњском декларацијом, али већина студената студира према Болоњском програму образовања (94%).

На први циклус студија уписано је 41 988 студената и знање из области *Друштвене науке, пословање и право* стиче нешто више од трећине уписаних студената (37,5%).

Од укупног броја уписаних на други циклус студија, 2 321 студента уписано је на магистарске студије, док је на специјалистичке студије уписано 86 студената. Скоро 70% уписаних на магистарске и специјалистичке студије чине лица млађа од 30 година.

На трећи циклус студија уписана су 68 докторанта, од чега око двије петине чине жене. Скоро 70% уписаних на докторске студије чине лица млађа од 39 година.

У 2013. години студирање је завршило 7 486 студената

На првом циклусу студија дипломирало је 7 097 студената. Више од половине дипломираних студената су жене (58,2%). Скоро половина студената у 2013. години дипломирало је из области *Друштвене науке, пословање и право* (49,1%), док је најмање дипломираних у области *Пољопривреда и ветеринарство* (2,4%).

Звање магистра наука или специјалисте у 2013. години стекло је 329 студената, од чега око 55% чине мушкарци. Звање доктора наука стекло је 60 студената.

Највећи број магистарских и специјалистичких радова био је из области *Друштвене науке* (55,6%), а најмањи из области *Пољопривредне науке* (1,5%).

Највећи број кандидата докторску дисертацију одбрао је у области *Друштвене науке* (46,7%), а најмањи број одбрањених дисертација је у областима *Природне науке* (8,3%) и *Пољопривредне науке* (3,3%).

На високошколским установама запослен је 2 821 наставник и сарадник

На високошколским установама у школској 2013/2014. години запослен је 2 821 наставник и сарадник. Изражено еквивалентом пуне запослености, укупан број наставника и сарадника је 2 139,1. Звање доцента има највећи број наставника (35,9%), док су међу сарадницима најбројнији виши асистенти (49,9%).

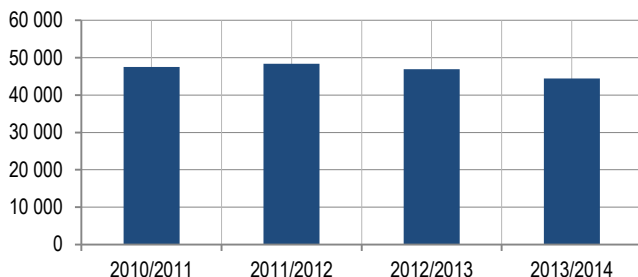
23.5. УПИСАНИ СТУДЕНТИ У РЕПУБЛИЦИ СРПској, ШКОЛСКА 2013/2014. ГОДИНА

	Укупно уписани студенти		Стари програм		Болоњски програм	
	свега	женски	свега	женски	свега	женски
УКУПНО	44 463	24 713	2 690	1 594	41 773	23 119
I циклус	41 988	23 327	2 532	1 527	39 456	21 800
II циклус	2 407	1 354	118	47	2 289	1 307
III циклус	68	32	40	20	28	12

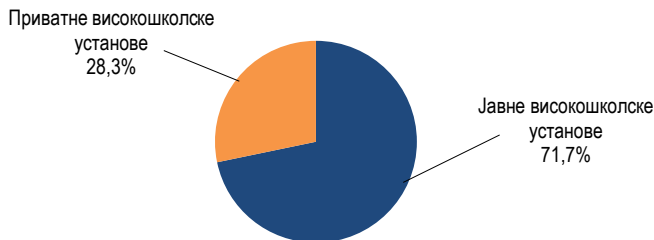
23.6. ДИПЛОМИРАНИ СТУДЕНТИ, МАГИСТРИ НАУКА, СПЕЦИЈАЛИСТИ И ДОКТОРИ НАУКА, 2013.

	Дипломирани студенти		Магистри наука		Специјалисти		Доктори наука	
	свега	женски	свега	женски	свега	женски	свега	женски
УКУПНО	7 097	4 129	296	128	33	21	60	23

23 – ОБРАЗОВАЊЕ

Графикон 23.3. Уписани студенти на сва три циклуса студија у Републици Српској, школске године 2010/2011 – 2013/2014.

Графикон 23.4. Уписани студенти у Републици Српској према облику својине високошколске установе, школска година 2013/2014.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

Када је у питању одбрана докторске дисертације у току 2013. године, најмлађи кандидат који је одбранио докторску дисертацију и стекао звање доктора наука имао је 30 година, док је најстарији кандидат имао 65 година.

24 – КУЛТУРА И УМЈЕТНОСТ

„Умјетност је најљепше што човек себи дарује.“
Анри Лефевр

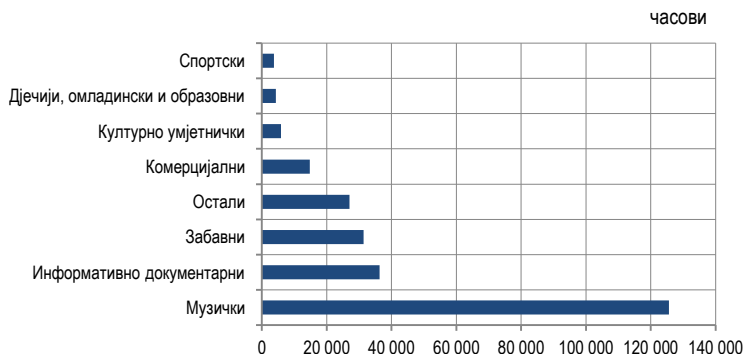
Умјетност и култура представљају не само потребу за задовољењем унутрашњег бића човека, него истовремено и снагу духовног живота, било да је ријеч о чину стварања или уживања у умјетности и култури.

У Републици Српској је у 2013. години, у односу на 2012. годину, забиљежен тренд раста броја посјетилаца домаћих и страних филмова и позоришних представа за дјецу.

Број посјетилаца у биоскопима у 2013. години у односу на 2012. годину већи је за 40%. Највећи број посјетилаца у 2013. години у односу на 2012. годину за 36% забиљежило је Дјечије позориште.

Радио-станице су у 2013. години емитовале највише музички, информативно-документарни, забавни и комерцијални програм, а најмање дјечији, омладински, образовни и спортски програм.

Број емитованих часова у 2013. години у односу на 2012. годину већи је за 9,2%.

Графикон 24.1. Емитовани програм радио-станица, 2013.

Телевизијске станице су у 2013. години највише емитовале музички, информативни, играни, комерцијални, спортски, забавни програм, а најмање програм за дјецу и омладину. Број емитованих часова у 2013. години у односу на 2012. годину већи је за 4,5%.

Графикон 24.2. Емитовани програм ТВ станица, 2013.

Повећан је број посјетилаца представа страних филмова у односу на представе домаћих филмова. Број посјетилаца представа страних филмова у 2013. у односу на 2012. годину већи је за 30,3%.

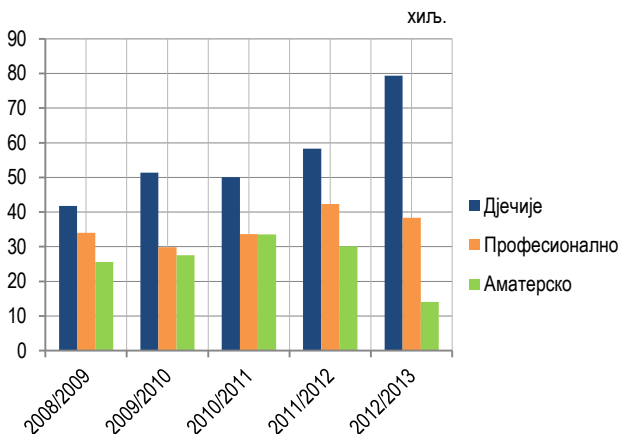
Број корисника књижног фонда библиотека у 2013. години у односу на 2012. годину мањи је за 6,0%.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

У Републици Српској су током 2013. године код 93 издавача штампане 1 072 књиге у укупном тиражу од 837 500 примјерака, што је највећи тираж у протеклих пет година.

Графикон 24.3. Посјетиоци биоскопа

Графикон 24.4. Посјетиоци позоришта

25 – ЗДРАВЉЕ

„Здравље није све, али без здравља, све је ништа.“

Артур Шопенхауер

У јавном здравству Републике Српске, у 2013. години, било је запослено 13 350 медицинских радника и сарадника, од којих је скоро 42% запослено у Домовима здравља. Од укупног броја запослених, око 18% су доктори медицине. У истом периоду у приватним здравственим установама било је 1 893 запослених, од којих око 10% чине доктори медицине.

У служби Опште и породичне медицине забиљежено је око 4,29 милиона посјета од којих се око 26% односи на прве посјете доктору. Прва посјета је контакт који се први пут оствари са доктором због обољења, стања или повреде. Лице у току једне године може због прегледа да учини више посјета доктору, али сваки пут због друге болести и тад се сматра да је то прва посјета због наведене болести.

У истој години, 174 470 лица закључило је лијечење у болницама, што је за око 0,3% више него у 2012. години.

25.1. ДОКТОРИ МЕДИЦИНЕ У ЗДРАВСТВЕНИМ УСТАНОВАМА

	2012	2013
УКУПНО	2 530	2 624
У јавном здравству	2 355	2 443
У приватним амбулантама	175	181

Извор: Институт за јавно здравство Републике Српске

Највише случајева обољелих од варичела

Током 2013. године у Републици Српској евидентирано је око 14,0% мање пријављених случајева заразних и паразиталних болести него 2012. године.

Од укупног броја пријављених случајева у 2013. години забиљежен је знатан број обољелих од варичела (око 4,2 хиљаде), што је за око 6,0% више него 2012. године, док број обољелих од епидемијских заушки (В-26) чини свега 0,8% у 2013. години, а у 2012. години тај удио је био око 29,0%.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

У Републици Српској је у 2011. години било забиљежено 866 обољелих од грипа Н1 Н1, док је у 2012. и 2013. години нису забиљежени случајеви новообољелих од ове врсте грипа.

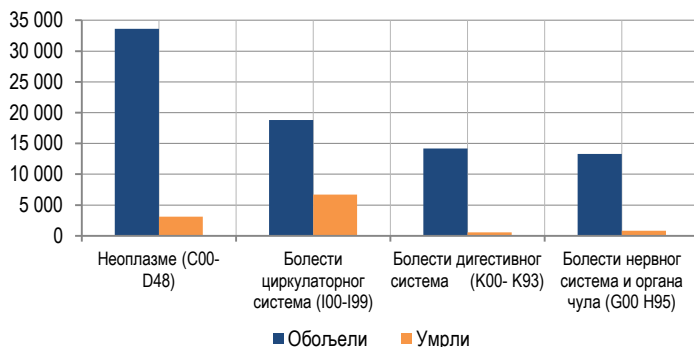
25.2. ПРИЈАВЉЕНИ СЛУЧАЈЕВИ ЗАРАЗНИХ И ПАРАЗИТАЛНИХ БОЛЕСТИ У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ

	Број пријављених случајева
2009	17 344
2010	11 643
2011	19 215
2012	19 434
2013	16 707

Извор: Институт за јавно здравство Републике Српске

Највише обољелих од неоплазми, а умрлих од болести циркулаторног система

У Републици Српској, у 2013. години, забиљежено је 171 541 обољелих. Од укупног броја обољелих 19,5% је обољелих од неоплазми, од којих је у истом периоду умрло око 22% лица. Од посљедица болести циркулаторног система, од којих је у претходној години обољело око 11% лица, умрло је нешто мање од 6 680 лица или око 48% од укупног броја умрлих.

Графикон 25.1. Морбидитет и морталитет према одређеним групама болести, 2013.

Извор података о морбидитету: Институт за јавно здравство Републике Српске

26 – ЗДРАВСТВЕНО, ПЕНЗИЈСКО И ИНВАЛИДСКО ОСИГУРАЊЕ

„Читава тајна како да продужимо живот је у томе да га не скраћујемо.“
Салтиков

Здравствено осигурање

У Републици Српској у 2013. години било је готово 911 хиљада здравствено осигураних лица, што представља пад четврту годину у низу, за разлику од 2009. године када је број здравствено осигураних лица посљедњи пут био у порасту.

Осигураници који су користили своја права из здравственог осигурања у 2013. години били су привремено неспособни за рад готово 474 хиљаде дана, у нешто више од девет хиљада случајева.

За разлику од претходне године, ријеч је о смањењу већем од 100 хиљада дана, као и о смањењу већем од 6 хиљада случајева.

Број издатих рецепата у 2013. години износио је више од 6 милиона 636 хиљада, што у протеклих десет година представља прво смањење у односу на претходну годину.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

У Републици Српској је у 2013. години издато готово 54 хиљаде рецепата мање него у 2012. години.

26.1. ОСИГУРАНА ЛИЦА ПРЕМА КАТЕГОРИЈАМА ЗДРАВСТВЕНОГ ОСИГУРАЊА (ПРОСЈЕК)

Категорија осигурања	2009	2010	2011	2012	2013
УКУПНО	1 025 518	949 369	932 877	928 561	910 958
Активни осигураници	251 831	242 095	219 316	211 814	202 413
Уживаоци права из ПИО	217 372	197 000	202 051	204 577	205 663
Лица ван радног односа	172 782	148 110	151 171	158 992	167 130
Чланови породице носиоца осигурања	383 533	362 164	360 339	353 178	335 752

Извор: Фонд здравственог осигурања Републике Српске

26 – ЗДРАВСТВЕНО, ПЕНЗИЈСКО И ИНВАЛИДСКО ОСИГУРАЊЕ

26.2. КОРИШЋЕЊЕ ПРАВА ИЗ ЗДРАВСТВЕНОГ ОСИГУРАЊА

	2009	2010	2011	2012	2013
Привремена неспособност за рад, број дана	599 156	594 879	559 761	578 208	473 978
Број издатих рецепата	5 185 817	5 902 575	6 303 610	6 690 369	6 636 527

Извор: Фонд здравственог осигурања Републике Српске

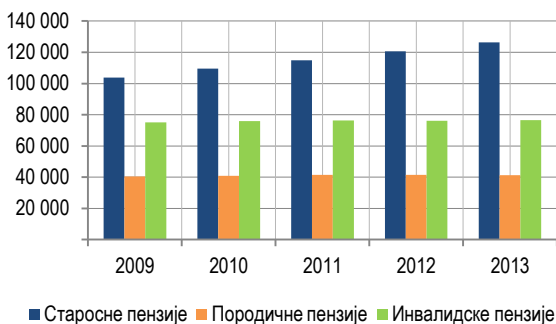
Пензијско и инвалидско осигурање

Укупан број корисника права на пензију последњег дана 2013. године био је нешто већи од 244 хиљаде. Од тог броја, 126 хиљада су корисници старосне пензије, 41 хиљада корисници инвалидске пензије, а 77 хиљада су корисници породичне пензије.

Након пада у претходне три године, просјечна пензија у 2013. години у односу на годину дана раније виша је за три КМ, а повећање је забиљежено како код корисника старосне, инвалидске, тако и породичне пензије.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

Просјечна старосна пензија у Републици Српској у 2013. години у односу на 2004. годину виша за 135 КМ.

Графикон 26.1. Корисници права на пензију
(стање 31. децембра)

Извор: Фонд за пензијско и инвалидско осигурање Републике Српске

27 – СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА

„Живот не иде унатраг нити остаје на прекјуче. Ви сте лукови с којих су ваша дјеца одапета као живе стријеле. Ваша дјеца нису ваша дјеца. Она су синови и кћери чежње живота за самим собом.“

Х. Џубран

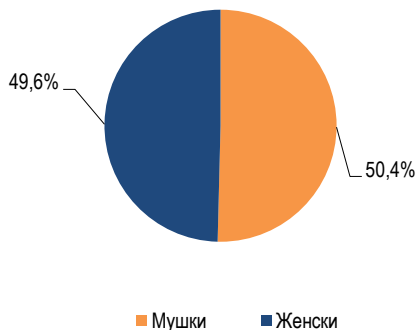
Социјална заштита је дјелатност од општег интереса за Републику Српску којом се пружа помоћ лицима када се нађу у стању социјалне потребе и предузимају потребне мјере ради спречавања настајања и отклањања посљедица таквог стања.

У складу са Законом о социјалној заштити, носиоци социјалне заштите - Република и јединице локалне самоуправе обезбјеђују средства за реализацију права у социјалној заштити, те оснивају и брину о раду установа социјалне заштите. Установе социјалне заштите које се оснивају у складу са Законом су заводи за социјалну заштиту, центри за социјални рад, те друге установе за смјештај, дневно збрињавање и пружање услуга социјалне заштите.

Права из социјалне заштите реализују се кроз новчана давања кориснику која се остварују посредством центара за социјални рад.

У Републици Српској, у 2013. години, један од облика социјалне заштите примало је 228 801 лице, од чега су корисници већином била пунољетна лица и то 67,3%, док је малољетних корисника било 32,7%.

Посматрано по полу већи је удио мушких корисника социјалне заштите

27.1. Корисници социјалне заштите према полу, 2013.

Број корисника социјалне заштите у 2013. години умањен је за 39,3% у односу на 2012. годину. Забиљежено је смањење у обје категорије корисника.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

У Републици Српској је, током 2013. године, усвојено једанаесторо дјете.

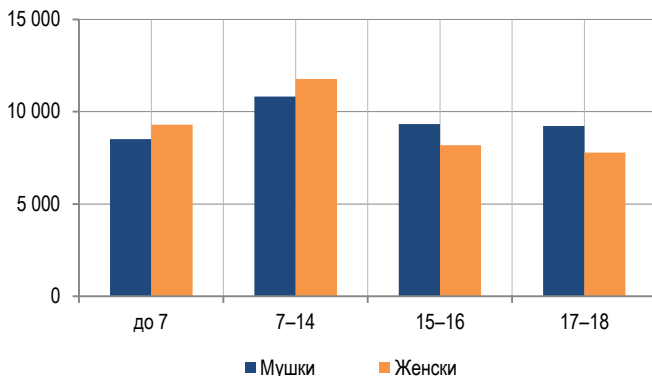
Број малолетних корисника смањен је за 32,5%, а број пунолетних корисника смањен је за 42,1%

Графикон 27.2. Број корисника социјалне заштите

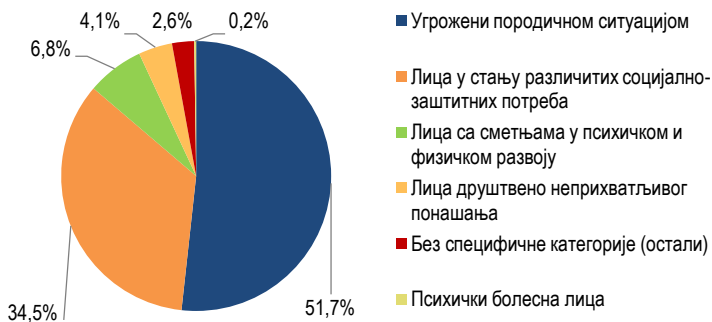
Током 2013. године евидентирано је 74 910 малолетних корисника социјалне заштите. Највише малолетних корисника је у категорији од 7-14 година старости, а најмање у категорији од 17-18 година.

27 – СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА

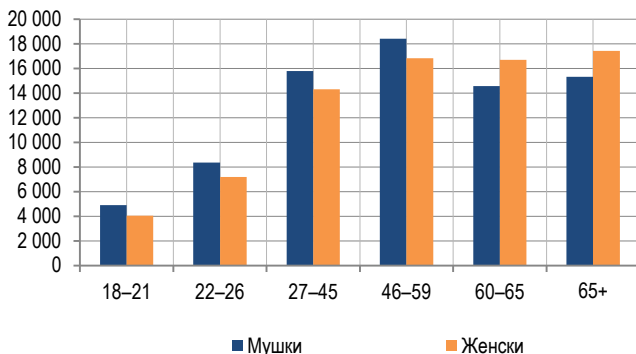
Графикон 27.3. Малољетни корисници према полу и годинама старости, 2013.

Посматрано по категоријама, највише малољетних корисника било је из категорије угрожених породичном ситуацијом (51,7%). Из исте категорије било је највише дјеце чији родитељи немају довољно прихода за издржавање (82,1%).

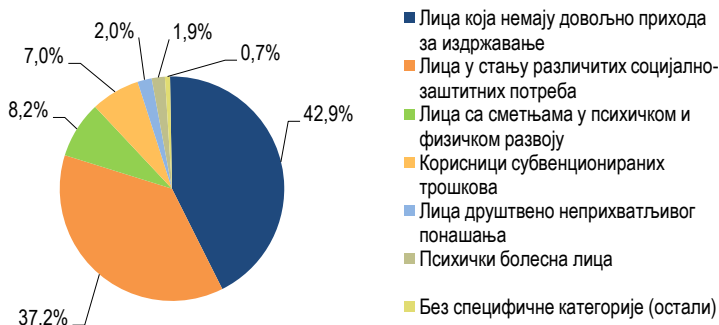
Графикон 27.4. Малољетни корисници према главним категоријама, 2013. стање на крају године

Један од облика социјалне заштите у 2013. години примало је 153 891 пунољетно лице, од чега су најбројнији корисници лица старости од 46-59 година, док је најмањи број корисника од 18-21 године старости.

Графикон 27.5. Пунољетни корисници према полу и годинама старости, 2013.

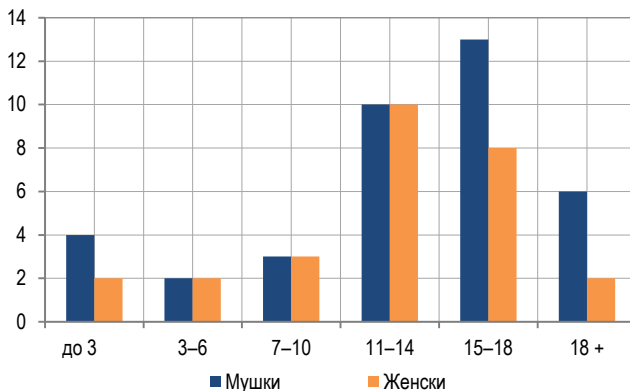
Од пунољетних корисника, гледано по категоријама, највише је лица која немају довољно прихода за издржавање (42,9%). У оквиру ове категорије најзаступљенија су материјално необезбјеђена и за рад неспособна лица (28,5%).

Графикон 27.6. Пунољетни корисници према главним категоријама, 2013. стање на крају године

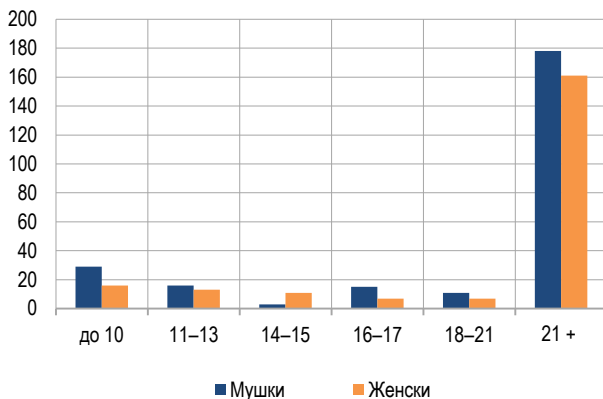
Установе социјалне заштите

У домовима за дјецу и омладину у 2013. години било је смјештено 65 корисника. Највише их је од 15-18 година старости, а најмање од 3-6 година. У домовима је већи удио мушких корисника (58,5%).

Графикон 27.7. Корисници домова за дјецу и омладину према полу и старости, 2013.

У установама социјалне заштите за инвалидну дјецу и омладину ометену у физичком и психичком развоју у 2013. години било је смјештено 467 лица, а највише их је изнад 21 године старости (72,6%).

Графикон 27.8. Корисници установа за инвалидну дјецу и омладину према полу и старости, 2013.

У установама за одрасла инвалидна лица током 2013. године била су смјештена 43 корисника, од којих су најзаступљенији физички инвалиди 95,3%.

Током 2013. године, 1 256 корисника било је смјештено у установама социјалне заштите за одрасле и старије особе и то су већином жене, око 61%. Највише је корисника преко 80 година старости и то 455 лица, од тога 296 жена.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

Центри за социјални рад у Републици Српској, током 2013. године, учествовали су у 1 575 случајева мирења брачних партнера.

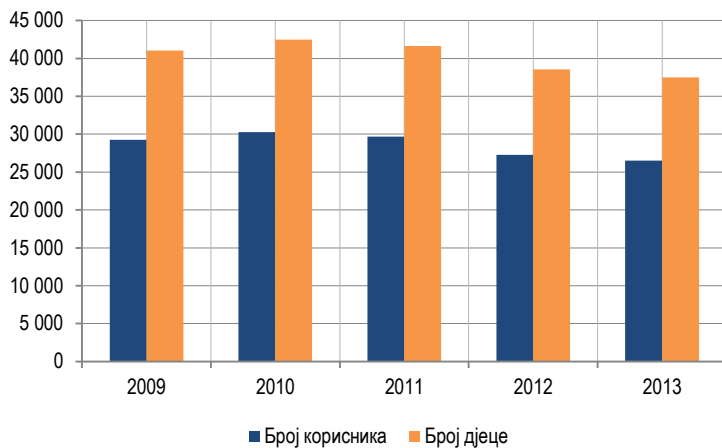

Графикон 27.9. Корисници установа за одрасла старија лица према полу, 2013.

Корисници додатака на дјецу

Укупан број корисника који су остваривали право на додатак на дјецу у 2013. години износи 26 534, а број дјеце која су користила право на додатак за дјецу у истој години је 37 503.

Укупан број корисника у 2013. години који остварују право на додатак на дјецу, као и број дјеце корисника, у односу на 2012. годину, умањен је за 2,7%.

Графикон 27.10. Број корисника додатка на дјецу и број дјеце

28 – ИСТРАЖИВАЊЕ И РАЗВОЈ

„Свако знање проистиче из сумње, а завршава вјеровањем.“
Иполит Тен

За свој материјални и духовни напредак и преображај, човјечанство треба да захвали и науци, научном стваралаштву и истраживању. Све бржи развој научних основа технологије довео је до тога да наука има пресудну улогу у свим дјелатностима: од друштвено–економских и индустријских до филозофских, етичких, културних и политичких дјелатности.

У 2013. години у Републици Српској највише запослених истраживача на пословима истраживања и развоја било је у научној области *Инжењерство и технологија*.

У Републици Српској у 2013. години пословима истраживања и развоја бавило се 1 337 особа, од чега је 41,4% жена. Од укупног броја запослених и ангажованих особа, које укључују истраживаче, стручне сараднике, техничко особље, руководиоце особље и остале, највеће учешће имају истраживачи. У сектору високог образовања, који обухвата универзитете и научноистраживачке институте који су под непосредном контролом или управом високошколске установе, запослено је и ангажовано двије трећине од укупног броја истраживача.

Укупан број истраживачко-развојних радова у 2013. години је 309 и нешто више од половине радова припада примјењеним истраживањима који се предузимају ради стицања нових знања усмјерених на рјешавање неког практичног задатака, односно остварење неког практичног циља.

За истраживање и развој у 2013. години утрошено је 49 035 000 КМ. Бруто домаћи издаци највећи су у области *Природне науке и Инжењерство и технологија*. Када се посматра друштвено-економски циљ истраживања и развоја, највише утрошених средстава за истраживање и развој у пословном сектору било је намијењено *Истраживању и експлоатацији Земље, у државном сектору Очувању животне средине, а у високом образовању и непрофитном сектору Општем унапређењу знања*.

У периоду 2010 – 2012. година, у Републици Српској је 27,8% предузећа било иновативно активно. Иновативност предузећа расте са њиховом величином.

Иновативно активна су предузећа која су увела иновацију производа и/или иновацију процеса и/или су започела или прекинула иновативне активности и/или иновацију у организацији и/или иновацију у маркетингу предузећа.

Технолошки иновативно активна предузећа, којих је у Републици Српској у периоду 2010 – 2012. година било 16,5%, су предузећа која су увела нови или значајно побољшани производ или услугу и/или нови или значајно побољшани начин производње или испоруке,

односно предузећа која су започела иновативну активност или су је прекинула до краја 2012. године.

Нетехнолошки иновативно активна предузећа, којих је у посматраном периоду у Републици Српској било 23,2%, су предузећа која су увела нову организациону методу у пословној пракси и/или нови маркетиншки концепт или стратегију која се разликује од већ постојећих у предузећу.

Како би увела иновације у свом пословању, предузећа су у периоду 2010-2012. година највише набављала машине, опрему, софтвере и зграде. Извори информација за иновативне активности могу бити интерни, тржишни, образовне и истраживачке установе, као и остали извори. Највећи број предузећа (34,1%) означио је веома значајним изворе унутар предузећа или групе којој предузеће припада. Уведеним иновацијама већина предузећа повећала је асортиман производа, услуга или процеса.

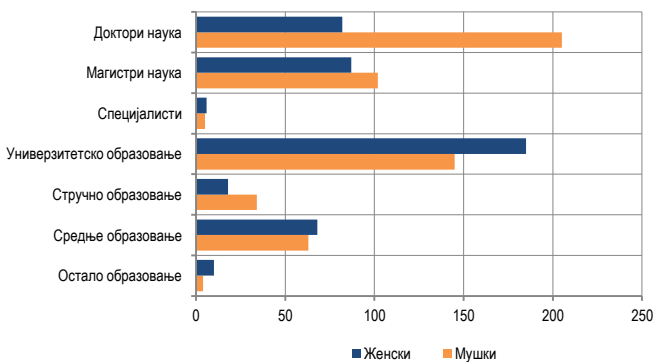
ДА ЛИ ЗНАТЕ?

У Републици Српској буџетска издвајања за истраживање и развој у 2013. години износила су 4 023 990 КМ и највише средстава било је издвојено са циљем *Општег унапређења знања*.

28.1. ИСТРАЖИВАЊЕ И РАЗВОЈ У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ

	Запослени на пословима истраживања и развоја				Истраживачко-развојни радови				Бруто домаћи издаци за истраживање и развој, хилј. КМ		
	свега	жене	истраживачи	жене	укупно	фундаментални	примјењени	развојни	укупно	текући издаци	инвестициони издаци
2009	1 273	532	829	295	500	126	183	191	24 566	20 266	4 300
2010	1 053	454	682	257	379	56	167	156	20 779	16 979	3 800
2011	898	371	592	223	379	46	179	154	26 191	17 665	8 526
2012	814	337	532	194	342	68	183	91	34 297	15 098	19 199
2013	1 014	456	675	288	309	28	168	113	49 035	12 487	36 548

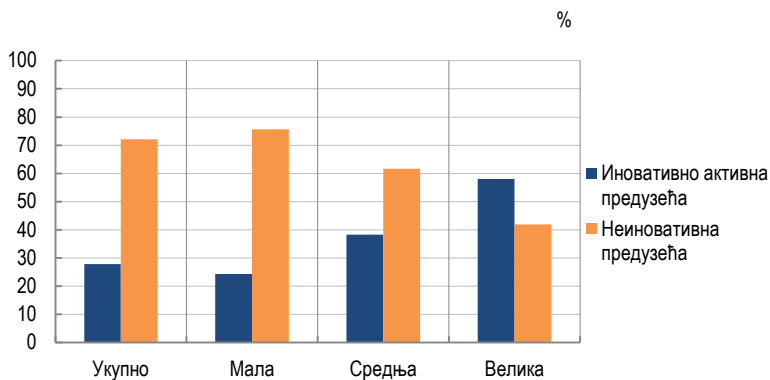
28 – ИСТРАЖИВАЊЕ И РАЗВОЈ

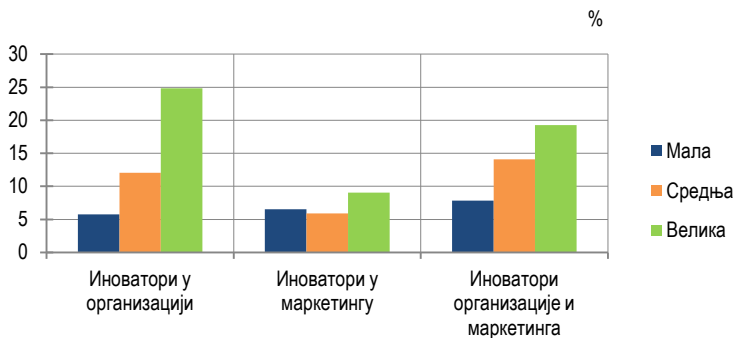
Графикон 28.1. Број запослених на пословима истраживања и развоја према степену образовања, 2013.

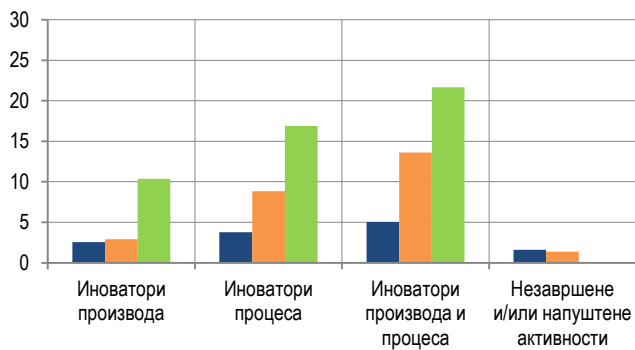
Графикон 28.2. Средства за истраживање и развој према друштвено – економским циљевима, 2013.

Графикон 28.3. Предузећа према величини предузећа и иновативној активности, 2010 – 2012.

Графикон 28.4. Нетехнолошки иновативно активна предузећа према врсти иновације, 2010 – 2012.

Графикон 28.5. Технолошки иновативно активна предузећа према врсти иновације, 2010 – 2012.

„Коде закон лежи у топузу, трагови му смрде нечовјештвом.“

Петар Петровић Његош

Борба против криминалитета и криминалних дјелатности, изражава се кроз откривање и расвјетљавање кривичних дјела, те процесуирање и кажњавање учиниоца кривичних дјела.

Кривично дјело увијек представља напад на друштвене и цивилизацијске вриједности којима свака држава настоји да осигура највећу могућу заштиту. Дакле, сви модерни правни пореци имају интерес и вољу да дјелотворно реагују на угрожавање тих заштићених вриједности – санкционисањем кривичних дјела.

У вријеме кад савремени криминалитет постаје транс-национална појава, потреба реакције правне државе на његове појавне облике је све израженија.

Кривичноправна одговорност и изрицање санкција за учињена кривична дјела сходно законским рјешењима, из разумљивих разлога, посебно се утврђују и примјењују (а тако и статистички прате) у односу на пунољетне и малолетне учиниоце кривичних дјела.

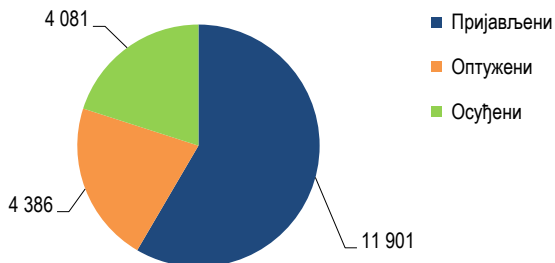
ПУНОЉЕТНИ УЧИНИОЦИ

У надлежним тужилаштвима, ријешено је 11 901 кривична пријава које су поднесене против пунољетних учинилаца. Од тога, у 30% случајева није откривен идентитет учиниоца. Имовинска кривична дјела су, као и претходне године, била најбројнија. Од укупног броја ријешених кривичних пријава скоро половина односила се на имовинска кривична дјела.

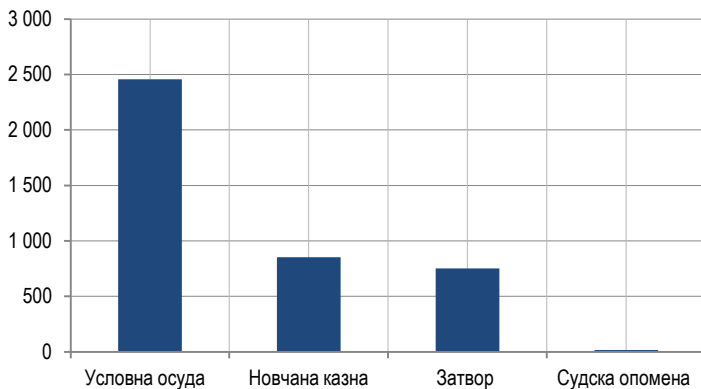
У надлежним судовима су, у истом периоду, оптужена 4 386, а осуђена 4 081 учиниоца. Преко 90% осуђених од укупног броја, били су мушкарци, старосне доби од 30 до 39 година. За имовинска кривична дјела терети се скоро сваки трећи оптужени или осуђени учинилац, а скоро сваки седми за кривична дјела јавног реда и мира. Око 10% кривичних дјела односи се на дјела против живота и тијела.

Код учинилаца који су проглашени кривим, најчешће изречена казна била је условна казна, а забиљежена је у 60% случајева. За 20% осуђених изречена је новчана казна, а у нешто мањем броју казна затвора.

29 – КРИМИНАЛИТЕТ

Графикон 29. 1. Пунољетни учиниоци кривичних дјела – пријављени, оптуђени и осуђени, 2013.

Графикон 29. 2. Осуђена пунољетна лица - изречене кривичне санкције према групама кривичних дјела, 2013.

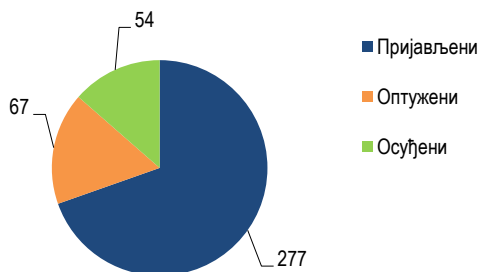
МАЛОЉЕТНИ УЧИНИОЦИ

Од укупно 277 ријешених кривичних пријава за малољетна лица у 2013. години, преко 60% односило се на старије малољетнике (од пуних 16 до непуних 18 година живота). Имовинска кривична дјела су као и код пунољетних била најбројнија, тако да су у преко 70% случајева у односу на укупан број пријављених за неко кривично дјело, била дјела против имовине.

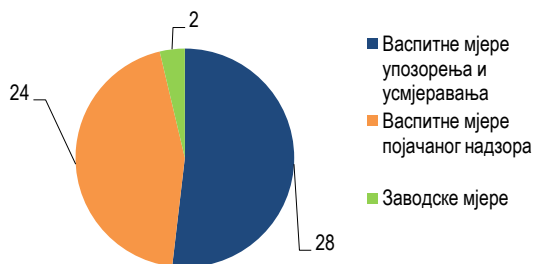
Оптужница за учињено кривично дјело, поднесена је за 67 малољетника, од чега је за 80% малољетника, у даљем судском поступку, изречена кривична санкција.

Од укупно 54 изречене кривичне санкције, све су изречене особама мушког пола. Није било случајева изрицања казне малољетничког затвора. Суд је изрицао само васпитне мјере од којих се половина односи на мјере упозорења и усмјеравања, а нешто мање изрицане су мјере појачаног надзора.

Осим за дјела против имовине за која су изречене кривичне санкције за више од половине оптужених, у преко 20% случајева изречене су кривичне санкције за кривична дјела против живота и тијела.

Графикон 29. 3. Малољетни учиниоци кривичних дјела – пријављени, оптужени и осуђени, 2013.

Графикон 29. 4. Осуђена малолјетна лица - изречене кривичне санкције према групама кривичних дјела, 2013.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

У 2013. години, 126 пунољетних учинилаца осуђено је за кривично дјело фалсификовање исправе.

„Шта год ткаш, везуј конце за небо.”

Владика Николај Велимировић

Змијањски вез је прво кандидовано нематеријално добро из Републике Српске и Босне и Херцеговине које је званично уврштено на репрезентативну листу нематеријалне свјетске баштине UNESCO-а.

Ова Одлука је донијета на Деветој сједници Међувладиног комитета UNESCO-а за заштиту нематеријалне културне баштине - чиме је Змијањски вез постао свјетско добро.

Културно наслеђе – Змијањски вез

Змијањски вез је засигурно један од најспецифичнијих и најкарактеристичнијих везова са простора Босне и Херцеговине. Специфичност овога веза се огледа у томе што је богатство орнамената, техника израде и колорита јединствена и посебна у односу на друге везове у Босни и Херцеговини. Специфичност Змијањског веза манифестује се у усклађености, хармонији и стилској перфекцији геометријских орнамената укомпонованим са тамноплавим односно чивитним колоритом. За разлику од других крајева Босне и Херцеговине гдје је вез на ношњама представљен у четири или двије боје, на Змијању је приказан само у тамноплавој боји.

Змијањски вез је рађен у четири технике веза: прорлак, подвлачно, пруталачка и крстачка техника. Од наведених доминира крстачка техника веза. Сви ови везови сврставају се у везове по броју који се по Јелици Беловић Бернаџиковској (најеминентнији стручњак у истраживању веза са простора Балкана) сматрају за најстарије технике. Основна карактеристика тих техника је да се вез изводи са наличја, бројањем жице. Змијањским везом приказана је умјетничка креативност, унутрашња симболичка креативност и осјећајност коју је вијековима посједовала крајишка жена у своме темпераменту и духу. Она је везом изражавала своје емоције, осјећања и унутрашње стање духа.

Геометријски орнаменти представљају основну орнаменталну композицију Змијањског веза. Представљају најстарије орнаменте и поријекло им налазе у неолитској умјетности. Од свих орнамената који се уочавају у Змијањском везу најспецифичнији је орнамент кола односно модифициран геометријски орнамент ромба.

Аутор прилога Културно наслеђе – Змијањски вез је Данијела Ђукановић, виши кустос етнолог, Музеј Републике Српске.

Издаје Републички завод за статистику, Република Српска, Бања Лука, Вељка
Млађеновића 12д –Тел. +387 51 332 700 – Др Радмила Чичковић, директор –Тираж
130 – Излази годишње – Публикација је објављена и на интернету на адреси:
www.rzs.rs.ba – E-mail: stat@rzs.rs.ba – **Приликом коришћења података обавезно
навести извор**
